



**Pannon Egyetem
Országos Tudományos Diákköri
Konferencia
2013**



<<Spanyol- belga-magyar soros elnökség tapasztalatai>>

JES-565

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés.....	4
II. Lisszaboni Szerződés	5
2.1. A Lisszaboni Szerződés által életbe lépett legfontosabb változtatások	6
2.1.1. Jogi kérdések.....	7
2.1.2. Új tisztségek létrehozása	8
2.1.3. Döntéshozatali változások.....	9
2.1.4. A Bizottság és a Parlament	10
III. A soros elnökség intézménye.....	11
3.1. Az Európai Unió Tanácsa és az Európai Tanács	11
3.2. A soros elnökség intézményének története	12
3.3. A soros elnökség feladatai	17
3.4. A soros elnökségek értékelése	19
3.5. Mi a siker titka? A soros elnökség mitől lesz „jó” vagy „rossz”?	21
3.6. A soros elnökség értékelésének szempontjai	23

IV. A spanyol, belga és magyar elnökség 18 hónapra szóló programja.....	26
4.1. Stratégiai keret	26
4.2. A spanyol- belga-magyar elnökség programjának prioritásai	33
V. Együttműködés a spanyol- belga-magyar trióban	36
5.1.1. A csoportos elnökségi program közös kialakítása	36
5.1.2. Az elnökségi szimbólumok.....	37
5.1.3. Elnökségi képzés.....	37
5.1.4. Szakértői cserék és összekötő diplomataák	37
5.1.5. A trió elnökségi és parlamenti együttműködésének a koordinálása	38
5.1.6. A trió elnökség együttműködésének további elemei	38
VI. A trió soros elnökség munkájának értékelése	39
6.1. Spanyol elnökség mérlege	39
6.2. Belga elnökség értékelése	44
6.3. Magyar elnökség (eredmények, hiányosságok)	46
6.4. A magyar soros elnökség „közelről”. Interjú Dr. Navracsics Tibor miniszterelnök-helyetttessel.	51
VII. Kérdőíves felmérés a magyar soros elnökség tevékenységéről	55
VIII. Konklúzió	62
Bibliográfia	67
Kivonatok.....	72
Nyilatkozat.....	74

I. Bevezetés

A Lisszaboni Szerződés által létrehozott számos szervezeti változás egyike a soros trió elnökség intézménye, melynek első főpróbájára a 2010. január 1-től 2011. június 31-ig tartó -spanyol- belga- magyar – elnökségi trió működése idején került sor. Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy a Lisszaboni Szerződés által létrehozott trió elnökség beváltotta-e a hozzá fűzött reményeket? Hatékonyabb, transzparensabb, uniós polgárok által is követhetőbb lett-e az együttműködés? Vizsgálom továbbá a magyar soros elnökség tevékenységét abból a szempontból, hogy mennyire sikerült valóra váltania a kitűzött külső (EU), belső/ az ország presztízsének növelésére irányuló célokat.

A trió elnökségi programja két részre tagolódott: az első rész a program stratégiai keretét tartalmazta és a három egymást követő elnökség idején megvalósítandó hosszabb távú célkitűzéseket. Összhangban az Európai Tanács felülvizsgálati eljárási szabályzatával a trió konzultációt folytatott a következő lengyel, dán, és ciprusi elnökségekkel is. A program második része- az úgynevezett operatív program,- amely az elnökségi periódusok alatt megvalósítandó tevékenységek részletes bemutatását tartalmazta.

Ez az új modell nagyon szoros kooperációt igényelt a három elnökségtől, továbbá szükségessé tette az Európai Tanács új elnökével, valamint a Külügyek Tanácsát elnöklő főképviselővel történő folyamatos egyeztetést. Az elnökségek nagy figyelmet fordítottak a Bizottság által 2009 szeptemberében kidolgozott szakpolitikai iránymutatásokra, valamint a Lisszaboni Szerződés által jelentős mértékben megnövelt hatáskörű Európai Parlamenttel folytatandó konzultációra.

Dolgozatomban bemutatom a három elnökség programjának (Agenda) azonos és eltérő célkitűzéseit, a megvalósult tevékenységeket, valamint számba veszem azokat a területeket, ahol az elképzelthez képest kevesebb eredményt sikerült felmutatni. A magyar elnökség esetében kérdőívest felmérést is készítettem a magyar közvélemény tájékozottságáról, a média által közvetített „soros elnökség” kép értékeléséről, valamint arról, hogy a megkérdezettek véleménye alapján mindezek mennyiben járultak hozzá a magyar „országimázs” formálásához- akár pozitív, akár negatív irányban. Anyaggyűjtésem során támaszkodtam a témakörben megjelent hazai és nemzetközi szakirodalomra, az Európai Parlament által kiadott jelentésre és az írott/elektronikus sajtóban megjelent forrásokra, kérdőíves kutatásom eredményeire.

II. Lisszaboni Szerződés

Az Európai Unióval kapcsolatban sokszor említik, hogy nem más, mint „szerződések története”. Ez arra utal, hogy minden nagyobb, az EU integrációban lezajló változást egy-egy szerződés megalkotása előz meg, kezdve az 1957. március 25-én aláírt Európai Gazdasági Közösséget létrehozó dokumentumtól egészen az EU működését jelentősen módosító 2007. december 13-án aláírt és 2009. december 1-től életbe lépő Lisszaboni Szerződésig.

Az egymást követő szerződések azonban nem nyújtottak átfogó megoldást az EK/EU bővülése során felmerülő problémákra. Ennek következtében egyre bonyolultabbá és a polgárok számára egyre érdektelenebbé „távolibbá” vált maga az unió is. Erre próbált megoldást nyújtani az Alkotmányos Szerződés, melynek kidolgozásáról 2001 decemberében a Laakeni Nyilatkozatban döntöttek a tagállamok állam -és kormányfői.¹

Az Alkotmányos Szerződés körül heves viták bontakoztak ki. Sokan féltek, hogy az Európai Unió egy államok feletti „szuper” álamná válik, jelentősen korlátozva a szuverenitást. Komoly vitapontnak számítottak a közös jelképek, valamint a keresztény vallás hittételeinek esetleges megjelenése a szerződés szövegében. Nem volt egyetértés a döntéshozatali eljárás módosításában sem, mert a tervezett reform megszüntette volna a tagállamok vétőjogát a tanácsi döntéseknél.

Bár tagállamok állam -és kormányfői 2004-ben aláírták a szerződést, a ratifikáció során Hollandiában és Franciaországban népszavazással elutasították az Alkotmányos Szerződést, így a korábbi 18 tagállam ratifikációja is jelentőségét veszítette.

¹ Horváth Zoltán/Ódor Bálint: *Az Európai Unió szerződéses reformja. Az Unió Lisszabon után*. Budapest: HVG-ORAC, 2008. 20-35.és

Horváth Zoltán-Tar Gábor: *Nemzetközi szervezetek kislexikona*. Budapest: HVG-ORAC KIADÓ KFT., 2006.,107-111. valamint

Atila Ágh and Judit Kis-Varga: *New perspectives for the EU team presidencies*, The European Research Centre, budapest 2008. 25-32, 45-56, 65-75

A sikertelenséget nagy kudarcként élte meg a Közösség, s a 2007. január-június közötti német elnökségig alig esett szó az Alkotmányos Szerződésről. Ez volt az úgynevezett „reflexiós” időszak.

2007-ben kezdődtek el az egyeztetések, melynek során sok kompromisszumra került sor, hogy a végső egyezmény megszülethessen. A legtöbb engedményt Lengyelország és Nagy Britannia kapta.

A zátonyra futott Alkotmányos Szerződést felváltó Lisszaboni Szerződés szövegezése 2007. október 2-án ért véget s a 2007. október 18-19-én megtartott lisszaboni csúcstalálkozón nyerte el végleges formáját, melyet az EU 27-ek állam-és kormányfői aláírásukkal 2007. december 13-án szentesítettek.²

Az aláírás után került sor a ratifikációs eljárásokra. A magyar kormány 2007 decemberében nagy többséggel fogadta el –elsőként– az EU tagállamok közül a szerződést. Maga a folyamat nem volt zavartalan. Írországból –első körben– a lakosság elutasította a Lisszaboni Reformszerződést, s számos engedményt kellett tenni a sikeres lengyel és cseh ratifikáció érdekében is. Végül a Lisszaboni Reformszerződés 2009. december 1-én lépett hatályba a szerződés 6. cikkelyének megfelelően.³

2.1. A Lisszaboni Szerződés által életbe lépett legfontosabb változtatások

A Lisszaboni Reformszerződés az (EUSZ) Európai Unióról szóló Szerződést, valamint az (EKSZ) Európai Közösséget létrehozó Szerződést módosította. Az EKSZ új elnevezést kapott: az Európai Unió működéséről szóló Szerződés nevet viseli. Az EUSZ elnevezése

² *Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata. Az Európai Unió Alapjogi chartája.* Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2010., 20., 22-28., 50., 51-55., 189-196., 313-318., 355-359. és
Joint CEPS, EGMONT and EPC Study: *The Treaty of Lisbon: A Second Look at the Institutional Innovations.* Brussels, 2010., 20-25., 36., 43-47., 60-63., 131., 136-139.

³ Várnay Ernő-Papp Mónika: *Az Európai Unió joga.* Budapest: CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2006., 77-88., 112-122. és

viszont nem változott. Ezek a változtatások hozzájárultak az Unió önálló jogi személyiséggel történő felruházásához. Az alkotmányt- mint elnevezést-, is elvetették, akárcsak az Unió zászlaját, jelmondatát, himnuszát tartalmazó cikkelyt.⁴

2.1.1. Jogi kérdések

A Lisszaboni Reformszerződés hatályba lépéséig az Európai Unió csak a közösségi politikák területén rendelkezett jogi személyiséggel, a közös kül- és biztonságpolitika, valamint a bel- és igazságügy területén nem. A szerződés hatályba lépése után mindhárom pillére kiterjedő önálló jogi személyiséget kapott az EU. Ezzel megszűnt a „pilléres” szerkezet. Az Európai Unió hatáskörét is ebben a tágabb összefüggésben értelmezték.

A szerződésbe azt is belefoglalták, hogy bár az Európai Unió önálló jogi személyiséggel bír, ez nem jogosítja fel arra, hogy a tagállamok által átruházott hatáskörökön felül intézkedéseket és jogszabályokat alkothasson. Ez azokat a tagállamokat „nyugtatta meg”, melyek attól féltek, hogy a bel- és igazságügy, valamint a kül- és biztonságpolitika kérdéseiben a döntéshozatal nemzeti szintről végleg föderális szintre kerülhet át.

Nagy Britannia ellenállása miatt az alapvető emberi jogokat védő egyezmény nem került be a szerződés szövegébe, de a szerződésben hivatkozás található arra vonatkozóan, hogy elfogadja az Európai Unió Alapjogi Chartáját. Így fennáll annak jogi úton történő kikényszerítése. Varsó, és London élt is az „opt-out” lehetőségével, így rájuk nem vonatkozik az egyezmény jogi kötőereje.⁵

⁴ Horváth Zoltán/Ódor Bálint: *Az Európai Unió szerződéses reformja. Az Unió Lisszabon után*. Budapest: HVG-ORAC, 2008. 25-42
Lisszaboni Szerződés

<http://www.pmtkft.hu/eip/Lisszaboniszerz.pdf>

Letöltve: 2011-06-28 valamint

Attila Ágh and Judit Kis-Varga: *New perspectives for the EU team presidencies*, Budapest, The European Research Centre, 2008. 25-32, 45-56, 65-75

⁵ Kecskés László: *EU jog és jogharmonizáció. Bővített, harmadik kiadás*. Budapest, HVG-ORAC, 2009. 55-126. és

A szerződésben olvasható egy „önálló kilépési záradék” is mely opcionális lehetőségként fennáll minden tagállam számára.

2.1.2. Új tisztségek létrehozása

A Lisszaboni Szerződés, változtatás nélkül megtartotta az Alkotmányos Szerződésnek, az Európai Tanács állandó elnökéről szóló cikkeit. 2,5 évre választják, feladata a Minisztertanács és az Európai Tanács munkájának a szervezése, segítése -ellátva egyúttal az elnöki teendőket is

Egy ideig napirenden volt egy kizárólag jogalkotással foglalkozó tanács létrehozásának kérdése. A Konvent támogatta az elképzelést, de a tagállamok elvetették ezt a lehetőséget, mert félték attól, hogy a tanácsban ülő minisztereknek túl nagy lesz a függetlensége. A végső szövegezés a Lisszaboni szerződésben ezért megtartotta a „szaktanácsokat”, melyekből jelenleg 9 tevékenykedik. Szétvált viszont az Általános Ügyek és a Külügyek Tanácsa. Az Általános Ügyek Tanácsának feladata a miniszterek munkájának az összehangolása, az állam- és kormányfői csúcstalálkozók megszervezése. Az Európai Tanács üléseit előkészíti, ellenőrzi a meghozott döntéseket, a végrehajtásokat, szoros együttműködésben az Európai Tanács és az Európai Bizottság elnökével. A Külügyek Tanácsa végzi az Európai Tanács által meghatározott stratégiai útmutatások alapján az Unió külső feladatainak ellátását. Új elem, hogy a Külügyek Tanácsának a külügyi és biztonságpolitikai főképviselő az állandó elnöke, tehát már nem a soros elnökséget betöltő tagállam.⁶

Joint CEPS, EGMONT and EPC Study: *The Treaty of Lisbon: A Second Look at the Institutional Innovations*. Brussels, 2010., 20-25., 36., 43-47., 60-63., 131., 136-139. és

Standard Eurobarometer 73/ Spring 2010., 15-20.

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb73/eb73_en.htm

Letöltve: 2011-08-26 és

Várnay Ernő-Papp Mónika: *Az Európai Unió joga*. Budapest: CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2006., 77-88., 112-122.

⁶ Mit tartalmaz a Lisszaboni Szerződés?

<http://www.euvonal.hu/index.php?op=alkotmany&id=30>

Letöltve: 2011-08-11 és

Horváth Zoltán/Ódor Bálint: *Az Európai Unió szerződéses reformja. Az Unió Lisszabon után*. Budapest: HVG-ORAC, 2008. 18-32

Nagy Britannia komoly kifogásokat fogalmazott meg az Unió külügyminiszteri pozícióval szemben, ezért a külügyminiszter helyett továbbra is megmaradt a külügyi és biztonságpolitikai főképviselő pozíció, csak az elnevezésen változtattak kissé, magán a pozíció tartalmán nem.⁷

2.1.3. Döntéshozatali változások

Kínos kérdés volt a tanácsi döntéshozatali szabályok megváltoztatása is. A végső kompromisszumban arról állapodtak meg, hogy 2014-ig érvényben marad a nizzai kettős többségű szavazati rendszer. Ezt követi egy átmeneti időszak, amely 2017. március 1-ig lép életbe, amikor már az új, a Lisszaboni Szerződés által meghatározott szavazati súlyok élnek. Emellett az egyes tagállamok külön kérhetik, hogy még a régi nizzai rendszer szerint szavazhassanak. A Nizzai rendszer⁸ szerint a minősített többséghez a 27 tagú Unióban a 345 szavazatból 255 szavazatra van szükség. Ez a szavazatoknak a 74%-át jelenti. A szavazatoknak minimum a tagállamok felétől kell érkeznie, s az Unió lakosságának 62%-át kell képviselniük.⁹

⁷ U. ott: 22-40 valamint

Kende Tamás és Szűcs Tamás: *Európai közjog és politika*. Budapest, Complex kiadó, 2007. 32-56.

Lisszaboni Szerződés a gyakorlatban

http://www.euvonal.hu/kulugy/upload/M_74/rek5/30.pdf

Letöltés: 2011-08-04

⁸ Nizzai rendszer: Ez a rendszer leginkább Lengyelországnak és Spanyolorzágnak kedvez, mert méretükhöz képest jóval, kevesebb lakossággal rendelkeznek a hasonló méretű országokhoz képest. Ennek ellenére, csak 2-vel kaptak kevesebb szavazatot.

⁹ Bozóki Antal: *Az új Európa építése: az Európa Tanács 55 éve*. Újvidék: Forum, 2004. 12-35 és

Gazdag Ferenc: *Európai integrációs intézmények*. Budapest: Osiris, 2002. 11-29 valamint

A trió elnökségi programja

Forrás:

http://www.mfa.gov.hu/kum/hu/bal/eu/2011_eu_elnokseg/korm_felkeszules_trio_egyuttm/trio_elnoksegi_program.htm

Letöltve: 2011-06-25 és

A spanyol- belga-magyar uniós elnökségi trió programja

Forrás: <http://www.szef.hu/hirek/unios-elnoksegi-program>

Letöltve: 2011-08-05

2014-től lép életbe a módosított döntéshozatal, mely arányosabbá teszi a szavazatszámokat. Egy döntés megszületéséhez minimum a tagállamok 55%-nak, legalább 15 államnak az igen szavazatára lesz szükség, akiknek az összlakosság 65%-át kell képviselnie együttesen. Ezáltal a szavazási rendszer egyszerűsödik és gyorsabbá, hatékonyabbá válik a döntéshozatal.

2.1.4. A Bizottság és a Parlament

A Lisszaboni Szerződés csökkenti a biztosok létszámát, ami ugyancsak a hatékonyság növelésére irányul. A biztosok száma 2014-től a jelenlegi 27-ről a tagállamok számának 2/3-ra fog csökkenni, ami azt jelenti, hogy egy periódusban nem lesz minden tagállamnak biztosa az Európai Bizottságban.¹⁰

Kemény viták után újraosztották a parlamenti helyek számát is. Holland kezdeményezésre jelentősen megnövekedett a nemzeti parlamentek súlya a döntéshozatali eljárásokban. Megnövelték azt az időt, mely alatt a jogszabály tervezetekkel kapcsolatban kifogással élhetnek a nemzeti parlamentek, s egyszerű többséggel is megtámadhatóvá válnak a jogalkotási aktusok tervezetei. A Lisszaboni Szerződés értelmében lehetőség nyílik arra is, hogy egymillió uniós állampolgár kezdeményezést nyújtson be az EU Bizottsághoz.¹¹

A Lisszaboni Reformszerződés által jelentősen egyszerűsödött az Unió működése: EiT 2,5 éves elnöksége, kisebb létszámú parlament, bizottság stb. Az Unió nemzetközi jogalanyisággal történő felruházása pedig megnövelte az ellenőrzés és a külpolitika mozgásterét. Ezek a változások jelentősen hozzájárultak az Unió demokratikusabb, hatékonyabb működéséhez.¹²

¹⁰ Horváth Zoltán/Ódor Bálint: *Az Európai Unió szerződéses reformja. Az Unió Lisszabon után*. Budapest: HVG-ORAC, 2008. 12-37 és

Lisszaboni Szerződés a gyakorlatban

http://www.euvonal.hu/kulugy/upload/M_74/rek5/30.pdf

Letöltés: 2011-08-04

¹¹ Klaus-Dieter Borchardt: *The ABC of European Union Law*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2010., 55., 55-68. és

Gazdag Ferenc: *Európai integrációs intézmények*. Budapest: Osiris, 2002 22-47

¹² Horváth Zoltán/Ódor Bálint: *Az Európai Unió szerződéses reformja. Az Unió Lisszabon után*. Budapest: HVG-ORAC, 2008. 23-45 valamint

III. A soros elnökség intézménye

3.1. Az Európai Unió Tanácsa és az Európai Tanács

Sok probléma forrása, hogy a köztudatban sokan összekeverik az Európai Unió Tanácsa, az Európai Tanács, valamint az Európa Tanács fogalmakat. Nagyon fontosnak tartom tisztázni a 3 intézmény pontos feladatkörét és egymáshoz való viszonyát.

Az Európai Unió Tanácsát, más néven Miniszterek Tanácsának, vagy csak egyszerűen Tanácsnak nevezzük. Az Európai Közösség intézményrendszerében már az integráció kezdetétől fogva kiemelkedő jelentőséggel bírt, mint a közösség tagállamainak, kormányainak legfontosabb jogalkotó és döntéshozó szerve, mely kormányközi szinten működött. Összetétele minden esetben a napirenden lévő ügy típusától függött. Tagjait, a tagállamok szakminiszterei alkották. Ez az intézmény képviseli a tagállamok álláspontját is. Munkáját a COREPER, az Állandó Képviselők Bizottsága segíti. A Lisszaboni Szerződés előtt az elnöki tisztséget egy-egy tagállam töltötte be 6 hónapon át. Az elnököt adó tagállam feladatai közé tartozott a Tanács üléseinek az összehívása, koordinálása, elnöklése, lebonyolítása.¹³

Az EU tagállamok állam- és kormányfőiből valamint az Európai Bizottság elnökéből álló testületet nevezzük Európai Tanácsnak, (rövidítve EiT). Az integráció első két évtizedében még rendszertelenül ülésezett az Európai Tanács. Kezdetben csak a csúcstalálkozókön tartották üléseiket. Az áttörést az 1974-ben megrendezett párizsi csúcs hozta meg. Ettől kezdve már rendszeressé váltak az Európai Tanács találkozói. Az 1992-es Maastrichti

Az EU soros elnökének a feladatai

http://www.globalance.hu/files/VOLUMEN_200807july.pdf

Letöltve: 2011-07-15

¹³ Graham Avery: *The EU's External Action Service: New Actor on the Scene*. EUROPEAN POLICY CENTRE Publications (2011), 2-5.

http://www.epc.eu/pub_details.php?cat_id=4&pub_id=1223

Letöltve: 2011-07-09 és

Standard Eurobarometer 74/ Autumn 2010., 27-53.

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb74/eb74_publ_en.pdf

Letöltve: 2011-09-01

szerződésben intézményesítették is. Fő feladata: politikai irányvonal nyújtása lendületet adva az EU működésének. Saját hivatali apparátus híján a soros elnökséget betöltő tagállam hajtotta végre az adminisztratív teendőket. A 2009. december 1-én hatályba lépő Lisszaboni Szerződés az EU fő szervei közé beemelte az Európai Tanácsot. Ezzel egyidejűleg megszűnt az Európai Tanácson belül a soros elnök elnöki szerepe. A soros elnökség ezzel az intézménnyel állt a legszorosabb kapcsolatba a Lisszaboni Szerződést megelőzően.

Az Európa Tanács kormányközi szerv, melyet 1949. május 5-én hozott létre 10 európai ország. Jelenleg 47 tagja van és valódi páneurópai politikai szervezetnek tekinthető.¹⁴

3.2. A soros elnökség intézményének története

A soros elnökség szempontjából Lisszabon előtt az EU intézményei közül az Európai Unió Tanácsa és az Európai Tanács játszottak fontos szerepet.

Az ESZAK szerződés óta a soros elnökség intézménye összekapcsolódik a Tanács és az európai integráció történetével. Jellemzője, a rotációs elv. Ennek alapján az elnöki tisztséget meghatározott időre és egymást váltva töltik be a tagállamok, figyelembe véve azt, hogy minden tagállam sorra kerüljön. Az 1951. április 18-án aláírt ESZAK szerződés az elnöki pozíció betöltésére három hónapot jelöl meg a tagállamok ábécé sorrendjében.¹⁵

A soros elnökség intézményét a kezdeti időszakban nagyon sok kritika érte. Nem bíztak az intézményi folyamatokban, a hatékonyságát is megkérdőjelezték. Sokan kritizálták az elnökség rövid időtartamát is. Ennek figyelembevételével az EGK-t és az EURATOMOT

¹⁴ An Interview with Jean-Claude Piris. In: *Harvard International Law Journal Online* 52. (2011), 170-188.
http://www.harvardilj.org/wpcontent/uploads/2011/02/HILJOnline_52_Profile_Piris.pdf
Letöltve: 2011-06-11 és

Gazdag Ferenc: *Európai integrációs intézmények*. Budapest: Osiris, 2002. 35-47

¹⁵ Kietz, Daniela: *Methoden zur Analyse von EU-Ratspräsidentschaften*. Berlin: Stiftung Wissenschaft und Politik, 2007. 24-42 és

Bozóki Antal: *Az új Európa építése: az Európa Tanács 55 éve*. Újvidék: Forum, 2004. 12-30 valamint *Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata. Az Európai Unió Alapjogi chartája*. Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2010., 20., 22-28., 50., 51-55., 189-196., 313-318., 355-359. és

„The Presidency of the Council shall be exercised for a term of three months by each member of the Council in rotation in the alphabetical order of the member States” (Az Európai Szén- és Acélközösséget létrehozó szerződés, 1951, 27. cikk)

létrehozó Római Szerződések változtatásokat eszközöltek, s a soros elnökség időtartamát 6 hónapra növelték.¹⁶

1958. január 1-től 1972. december 31-ig a hat tagállam (Belgium, Németország, Franciaország, Olaszország, Luxemburg, Hollandia) már ennek megfelelően töltötte be a tisztséget. 1973. január 1-től Dániával, Írországgal, és az Egyesült Királysággal 9 tagúra bővült az Európai Unió, tehát a soros elnökségen 9-en osztoztak. A tagok száma páratlan lett. Úgy oldották meg a kérdést a második elnökségi ciklusban, hogy minden ország az év másik felében felváltva jutott hozzá az elnöki pozícióhoz.

Új sorrend vette kezdetét, amikor Görögország is teljes jogú tagja lett az Európai Uniónak 1981-ben. 1986-ban Spanyolország és Portugália csatlakozásával 12 tagúra bővült a Közösség, ezért az elnökség rendje ismét átalakult. Kidolgozták a két egymást követő 6 éves ciklus menetrendjét. Az első ciklusban a tagállamok ábécé sorrendben követték egymást. A második ciklusban az ugyanabban az évben sorra kerülő államok felcserélték a helyüket. A tagállamokra egyszer az év első, egyszer pedig az év második felében került sor. A tapasztalatok alapján az is világossá vált, hogy a két félévben eltérőek a feladattípusok. Az év első felében főként a költségvetés adja a feladatokat, míg az év második részében egyéb jellegű feladatok várnak a soros elnökséget betöltő államokra. Portugália 1998-as tetteire nem volt megelőzően precedens, ugyanis az év második felében nem töltötte be a soros elnöki posztot.

1995-ben ismét új rendszer váltotta fel az eddigit, miután Finnország, Svédország, Ausztria csatlakozott az Európai Unióhoz. Ettől kezdve a Tanács elnökségi sorrendjét nem az ábécé sorrendje adta, hanem a Tanács önmaga határozta meg azt. A módosításnak volt a

¹⁶ An Interview with Jean-Claude Piris. In: *Harvard International Law Journal Online* 52. (2011), 170-188.
http://www.harvardilj.org/wpcontent/uploads/2011/02/HILJOnline_52_Profile_Piris.pdf

Letöltve: 2011-09-15

Horváth Zoltán-Tar Gábor: *Nemzetközi szervezetek kislexikona*. Budapest: HVG-ORAC KIADÓ KFT., 2006., 107-111. és

„The office of President shall be exercised for a term of six months by each member of the Council in rotation according to the alphabetical order of the Member States.” (A EURATOMOT létrehozó szerződés 116. cikke és az EGK-t létrehozó szerződés 1967. 146. cikke)

jogforrása a Tanács 95/2/EK, Euratom, ESZAK határozata¹⁷ melynek értelmében, a következő sorrendet határozták meg: Franciaország, Spanyolország, Olaszország, Írország, Hollandia, Luxemburg, Anglia, Ausztria, Németország, Finnország, Portugália, Franciaország, Svédország, Belgium, Spanyolország, Dánia, Görögország.

A rendeletet 1995. január 1-én adták ki, s ezzel 1998. június végéig meghatározták a sorrendet, majd 1998. július 1-től Ausztriát is beiktatták soros elnöknek. A tanácsi határozat értelmében, utolsóként Görögországot nevezték meg, amely 2003. első félévében töltötte be a soros elnöki tisztséget.

A tagállamok állam- és kormányfői 2002. június végén Sevilleben tartották csúcsértekezletüket, ahol ismét felvetődött a soros elnökség megreformálásának kérdése. A 2002. december 12-13-án megtartott Koppenhágai csúcson már a konkrét reformjavaslatok elfogadására is sor került. A döntés értelmében a közelgő keleti bővítés keretei között foglalkoztak a soros elnökség átalakításával. Abban is megállapodtak, hogy a leendő soros elnöknek hónapokkal a tisztség betöltését megelőzően az Európai Bizottsággal és a Főtitkársággal előzetesen egyeztetett tervet kell benyújtania, szem előtt tartva az „operatív program”, illetve a többéves „stratégiai program” iránymutatásait. Lehetővé tették azt is, hogy a leendő elnök képviselőivel együtt részt vehessen az aktuális soros elnök bizottsági és a tanácsi munkacsoportjainak ülésein.¹⁸

¹⁷ Horváth Zoltán/Ódor Bálint: *Az Európai Unió szerződéses reformja. Az Unió Lisszabon után*. Budapest: HVG-ORAC, 2008. 21-39 és

Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata. Az Európai Unió Alapjogi chartája. Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2010., 20., 22-28., 50., 51-55., 189-196., 313-318., 355-359. valamint

2. The Council, acting unanimously on a proposal from the Member States concerned, may decide that a Member State may hold the Presidency during a period other than that resulting from the above order.” (95/2/Euratom, ECSC: Council Decision, 1995)

¹⁸ Kollman, Ken: The Rotating Presidency of the European Council as a Search for Good Policies. In: *European Union Politics* 1 (2003), 51-79. és
Kietz, Daniela: *Methoden zur Analyse von EU-Ratspräsidentschaften*. Berlin: Stiftung Wissenschaft und Politik, 2007. 15-32

A reformok bevezetése után 2003 második felétől Olaszországgal újra kezdődött az ESZAK, Euratom 95/2-es határozatban megnevezett sorrend. 2004. május 1-én tíz új tagállammal bővült az Európai Unió. 2005. december 12-én a Tanács által meghozott 2005/902/EK, Euratom határozata a következőket mondta ki: „A Tanács elnöki tisztségének betöltésekor a sorrendet az új tagállamok figyelembe vételével kell kialakítani. Ezen módosítást csak Bulgária és Románia csatlakozását követően fogadhatták el. Kitételként határozták meg azt is, hogy a Tanács egyhangú határozata alapján egy tagállam az előre meghatározott sorrendtől eltérő időszakban is betöltheti a soros elnöki tisztséget”.

A Tanács az eljárási szabályzat módosításáról 2006. szeptember 15-én hozott határozatot,¹⁹ melynek értelmében 6 hónapos rotációs rendszert felváltotta a 18 hónapos melynek keretében 3 ország végzi el az elnöki teendőket. A fentiek értelmében megmarad a hathónapos periódus, azonban a tagállamokat 3-as csoportokba, trióba rendszerezik. Egy trió elnökség 18 hónapra szól. Programjuk közös és mindenben segítségére vannak egymásnak. Ennek köszönhetően válik biztosítottá a hosszabb ideig tartó Tanács működése, valamint a tapasztalatlanabb tagállamok elnökségének a véghezvitelét jelentősen megkönnyíti. A Lisszaboni Szerződés kimondja, hogy egy egyenjogúságon alapuló rotációs rendszerre van szükség, melynek során figyelembe kell venni az egyes tagállamok közötti különbségeket az Unión belül.²⁰

A Tanács nem várta ki a Lisszaboni Reformszerződés végét, hanem már jóval hamarabb az Alkotmányszerződés elbukását látván 2006 végén a módosított eljárási szabályzatba beiktatták a trió elnökségről szóló rendelkezést. Továbbá az elnökségi csoportokat előre meghatározták 2020-ig. Ennek értelmében az első trió Németország- Portugália-Szlovénia. Munkájukat 2007. január 1-én kezdték meg. Őket követte a francia- cseh-svéd trió. Spanyolország- Belgium-Magyarország. 2010. első félévétől kezdték meg a munkájukat. Magyarország 2011. első félévében volt az Európai Tanács soros elnöke. Hazánknak a

¹⁹ (2000/683/EK, Euratom: Council and Commission Decision of 12 October 2000)

²⁰ Bozóki Antal: *Az új Európa építése: az Európa Tanács 55 éve.* Újvidék: Forum, 2004. 12-18 és Galloway, David/Westlake, Martin (Szerk.): *The Council of the European Union.* Harmadik kiadás, London: John Harper, 2004.. 10-15.

következő trió elnökség első tagjának, tehát Lengyelországnak a sikeres szerepléséhez minden segítséget meg kell adnia.

A trió elnökség létrehozása mellett a Lisszaboni Reformszerződés sok egyéb változást is hozott az elnökségi rendszerben. Az Európai Tanács, valamint a Külügyek Tanácsának az irányítását már nem soros elnökség végzi. Az új főképviselő a Kügyi Tanácsot irányítja, az Európai Tanácsot pedig az állandó elnök vezeti. A soros elnökség rendszere továbbra is megmaradt, beleértve az Általános Ügyek Tanácsát is. Ez megköveteli az együttműködést az új tisztségviselők valamint a soros elnökség között. Az elnökség ellátásáról a Lisszaboni Szerződéshez kapcsolódik egy speciális szabály, melynek értelmében a trió három tagállama eltérhet a hagyományostól és egymás között megállapodhatnak a soros elnökség ellátásáról. Ez azonban csak egy lehetőség. Ezáltal megvalósulhat az, hogy a három ország eloszthatja egymás között a feladatokat. Például bizonyos elnöklési feladatokat a trió valamely tagja átruházhatja a csoport más tagjának, vagy valamely témakört egy trió tag több cikluson keresztül kontrollálhat, stb. Napjainkra még kevés példa mutatkozik a fentebb leírt lehetőségekre. Azonban nem lehet kizárni, hogy erre is sor kerülhet a későbbiekben. Például egy kevesebb elnökségi tapasztalattal, és korlátozott szakapparátussal rendelkező tagország esetében nagy segítséget jelenthet egy rutinos (rég) tagállam segítése. Abban az esetben, ha nem születik speciális megállapodás, akkor minden marad a régiben, és minden az alapeset szerint megy tovább. Tehát 6 hónapos váltással az előre meghatározott 18 hónapos program alapján kell végezniük az elnökségi feladatokat.²¹

²¹ *Lisszaboni Szerződés a gyakorlatban*

http://www.euvonal.hu/kulugy/upload/M_74/rek5/30.pdf

Letöltés: 2011-08-04 és

A Lisszaboni Szerződés végrehajtása

<http://kiralyiudvar.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=1066281>

Letöltve: 2011-07-02 valamint

Attila Ágh and Judit Kis-Varga: *New perspectives for the EU team presidencies*, , Budapest The European Research Centre 2008. 25-32, 45-56, 65-75

3.3. A soros elnökség feladatai

Ahhoz, hogy egy közösség működni tudjon, szüksége van elnökre. Ez vonatkozik az Európai Unióra és a Tanácsra is. Az Unió hivatali rendszere rotációs elvre épül, amely minden tagállamnak megadja a lehetőséget, hogy kivegye részét az Unió működéséből. Ez egyszerre testesíti meg a jogokat és kötelezettségeket.

A soros elnök megbízatása fél évre szól. Ez komoly felelősséget ró az elnökséget betöltő országra és személyre, de egyben ez egy igen megtisztelő feladat is. Rá irányul minden figyelem a média, a tagállamok, a nemzetközi szervezetek, az Unión kívüli országok részéről.

A komplex hat hónapos időintervallumot betöltő modern elnökségeknek szervezési illetve szervező (menedzseri), adminisztratív illetve témakialakító/ témastrukturáló valamint reprezentatív feladatai vannak. Továbbá megjelenik az „agenda-setting” mint a tematizáció aspektusa. A soros elnökség feladatainak elvégzéséhez jelentős segítséget nyújt az Európai Unió Tanácsának Főtitkársága.

Az elnökségnek az a feladata, hogy elnököljön minden találkozón. Az időszak során ez akár az események százait is jelenti. Ez azért is fontos, hogy a Tanáccsal kapcsolatos valamennyi ügy fennakadás nélkül folytatódhasson, lehetőleg konszenzusos megoldást találva minden kérdésben. A soros elnök felelőssége, hogy közvetítsen a tagállamok között, összehangolva a véleményeiket. Ő hívja össze a Tanács üléseit, és elnököl is azokon. A Tanácshoz szervesen kapcsolódó egyéb testületek és szervek üléseinek a lebonyolításáért is vállalnia kell a felelősséget.²²

A soros elnök feladata túlmutat az egyszeri összehívás –szervezés - lebonyolítás tevékenységén. Jelentős szerepe van az ülések témájának kidolgozásában, strukturálásában, összeállításában („agenda-setting”). Tevékenysége során figyelnie kell arra is, hogy biztosítsa a folyamatos fejlődést, és elkerülje az egy helyben „toporgás” látszatát.

²² *Standard Eurobarometer 74/ Autumn 2010.*, 27-53.

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb74/eb74_publ_en.pdf

Letöltve. 2011-09-01 és

Wolfgang Wessels: *The Amsterdam Treaty in View of Fusion Theory*. British International Studies Association, University of Leeds, 1997., 12-19.

Ösztönöznie kell a politikai kezdeményezéseket. Elnökségi programját be kell mutatnia az Európai Parlament és az Európai Tanács előtt mielőtt hivatalba lépne.

Az elnökség feladataihoz tartozik a reprezentációs illetve a szóvivői szerep is. Ez a tevékenység kettős feladatkört jelent. Az egyik szerep az, hogy az elnök képviseli az Uniót a nemzetközi szervezetekkel, külső partnerekkel folytatott tárgyalásokban. A Tanácsot is képviseli az Európai Unió szervezetrendszerén belül. A soros elnök feladatai közé tartozik az európai parlamenttel való kapcsolattartás. Ezt nevezzük belső képviseletnek. Ez azt jelenti, hogy együttműködnek a költségvetés kidolgozásában, illetve a két szerv évenkénti ülésein való egyeztetésekben. Ezek a találkozások hivatalos és formális keretek között zajlanak. Az Európai Parlament elnöke kérheti a megbeszélést információcsere céljából. A soros elnök az Európai Uniót közelebb hozza a tagállami állampolgárokhoz. Az európai polgárok számára „láthatóbbá” válik a „távoli” Brüsszel. Az Unió állampolgárok szempontjából tehát kiemelkedő jelentőséggel bír ez a közvetítői tevékenység.²³

Az elnökség feladatai azonban még ennél is összetettebbek. Meg lehet közelíteni: „tartalom” és „eljárás” szempontjából. A két megközelítésmód szervesen kapcsolódik egymáshoz.

Az „eljárás” alatt értendő mindazon feladatok összessége, ami a munka szabályszerű megszervezéséből adódik, mint például a napirendi pontok fontossági sorrendhez igazodó összeállítása. Az elnökre komoly kötelezettség és felelősség hárul a napirend elkészítése során. Nemcsak az ügyek fontosságát kell szem előtt tartania, hanem mindenki számára elfogadhatóvá kell tennie. További feladatát képezi a Tanács különböző szervei között a kapcsolattartás megszervezése és az ülések zökkenőmentes lebonyolítása. Figyelnie kell arra is, hogy a küldöttek felszólalásai a megfelelő sorrendben történjenek, valamint arra, hogy a tagállamok közötti megbeszélések eredményt is hozzanak.

²³ An Interview with Jean-Claude Piris. In: *Harvard International Law Journal Online* 52. (2011), 170-188.

és

http://www.harvardilj.org/wpcontent/uploads/2011/02/HILJOnline_52_Profile_Piris.pdf

Letöltve: 2011-06-11

A soros elnök feladatát képezi az is, hogy tartalommal töltse meg a napirendre tűzött ügyeket. Feladata, hogy a kitűzött ügyek az előre meghatározott időintervallumon belül lezáruljanak. El kell érnie, hogy a végén lehetőleg minden tagállam számára elfogadható döntés szülessen.

A soros elnökség az európai integráció történetével párhuzamosan fejlődött és fejlődik mind a mai napig. Egy dolog azonban nem változott, mégpedig a konszenzusra és kompromisszumra való törekvés. A tapasztalatok azt igazolják, hogy egy-egy tagállam hat hónapos elnöksége alatt nagy erőfeszítésre, hosszú egyeztetésekre van szükség annak érdekében, hogy a kívánt kompromisszum létrejöhessen.²⁴

A soros elnöknek a politikai mozgatóerő szerepét is vállalnia kell, hiszen a befejezetlen, meg nem valósított ügyeket újra kell tárgyalni a Tanács előtt. Emellett a napirendi pontok között az aktuális témáknak is szerepelniük kell értelemszerűen. A soros elnök elsőrendű prioritási között az uniós érdekeknek kell megjelenni, nem pedig a hazainak.

Az a tagállam tehát, amely betölti a soros elnökséget komplex és rendkívül bonyolult feladatkört lát el. Feladatát meghatározzák az alapszerződésekből eredő kötelezettségek, eljárási gyakorlatból származó feladatok, illetve az Európai Tanács iránymutatásaiból eredő teendők.²⁵

3.4. A soros elnökségek értékelése

Általános vélemény alapján elmondható, hogy a tagállamok akkor vállnak igazán az Európai Unió tagjaivá, miután „átesnek” a soros elnökség fél évén. Tagadhatatlan, hogy a Tanácsnak és a soros elnöknek kiemelkedően fontos szerepe van az Európai Unió jogalkotásban. Az viszont már kérdéses, hogy a „székben ülő” elnöknek ténylegesen mekkora beleszólása van a folyamatok alakításába. Nem véletlen tehát, hogy a soros

²⁴ Galloway, David/Westlake, Martin (Szerk.): *The Council of the European Union*. Harmadik kiadás, London: John Harper, 2004. 12-30 és
Gazdag Ferenc: *Európai integrációs intézmények*. Budapest: Osiris, 2002. 24-29

²⁵ Bozóki Antal: *Az új Európa építése: az Európa Tanács 55 éve*. Újvidék: Forum, 2004. 15-29 és
Galloway, David/Westlake, Martin (Szerk.): *The Council of the European Union*. Harmadik kiadás, London: John Harper, 2004. 12-29

elnökség gyakran áll a kritikák keresztútjében. Nagyon sok támadás éri a meglehetősen rövid hivatali időtartamot. A tapasztalat azt mutatja, hogy az elnökség rendelkezésére álló 6 hónap túl rövidnek bizonyul ahhoz, hogy komolyabb, hosszabb távú programokat tudjanak véghezvinni. Sok esetben a probléma meghatározásával és napirendre tűzésével telik el a legtöbb idő. Ebből adódik az is, hogy az idő rövideje miatt nem lehet befejezni az adott feladatot, ami megoldaná a problémát. Ezért az elnökségek csak a feladatok megoldásának egy részéig jutnak el. Ennek következtében válik kiemelkedő jelentőségűvé az ügyek továbbvitelének folyamata a trió elnökségen belül.²⁶

Az Európai Tanács eljárási szabályzatának értelmében mindig az aktuálisan soros elnök feladata, hogy összehívja az üléseket, meghatározza azok napirendjét, illetve a jegyzőkönyveket is ő írja alá. A döntéshozatali folyamatokban, azonban igen csekély jogkörrel bír. Ha olyan helyzet áll elő, hogy az egyes tagállami delegációk eltérő véleményt képviselnek, -ami gyakran megesik-, akkor a soros elnöknek kötelessége politikai nyomást gyakorolni annak érdekében, hogy kialakuljon a konszenzus. Ha valódi hatalom nem is társul a soros elnöki tisztséghez, akkor is nagy felelősséget jelent annak hatékony betöltése.

Kritika tárgyát képezi az is, hogy a közösségi és a nemzeti elemek között nincs egyensúly. Ez is visszavezethető a hivatali idő rövidejére. A megoldásra váró kérdések túl bonyolultak ahhoz, hogy fél év alatt átfogó megoldás születhessen. A problémával kapcsolatban már számtalan elemzés és tanulmány látott napvilágot, azonban még mindig nem sikerült megfelelő megoldást találni. Kollman²⁷ az ENSZ Biztonsági Tanácsot hozza fel példaként. Felvetve a kérdést, hogy a legnagyobb hatalommal és befolyással rendelkező uniós tagállamok, miért nem akarnak kidolgozni egy, az ENSZ BT-hez hasonló elven működő szisztémát? Miért nem ragaszkodnak egy sokkal demokratikusabb módszerhez?

²⁶ *Az EU soros elnökének a feladatai*

http://www.globalance.hu/files/VOLUMEN_200807july.pdf

Letöltve: 2011-07-15

²⁷ Kollman, Ken: The Rotating Presidency of the European Council as a Search for Good Policies. In: *European Union Politics* 1 (2003), 51-79.

A soros elnökség elvégzésének a terhe elsősorban a kis országok számára jelent nagy nehézséget. Kollman azt a megoldást ajánlja, hogy a soros elnököt a Tanácson belül is választhatnák. Megítélése szerint az a cél, hogy Az Európai Tanácsot meggyengítsék, ugyanis a nagyobb befolyással rendelkező országok esetében már adva van a lehetőség az érvényesüléshez a Parlament, Bizottság, Miniszterek Tanácsán belül. Nem utolsó szempont az sem, hogy a soros elnöki tisztség betöltése komoly anyagi terhet ró a hivatali betöltő tagállamokra.²⁸

3.5. Mi a siker titka? A soros elnökség mitől lesz „jó” vagy „rossz”?

Az elnökségek értékelésénél nagyon fontos a sikeresség kérdése. Abban az esetben lehet sikeresnek tekinteni a soros elnök tevékenységet, ha megfelelt a vele szemben állított követelményeknek. Az elnökség értékelésénél ezért egy többszempontú elemzést kell alkalmazni ahhoz, hogy kellően átfogó képet kapjunk.

Melyek azok a fontosabb elemzési szempontok, melyek tükrében megítélhető az elnökség sikeressége vagy kudarca?

Számos külső és belső tényező befolyásolhatja az elnökség sikerességét vagy sikertelenségét. Nagy szerepe van annak, hogy a „megörökölt” programok milyen státuszban vannak. Fontos kérdés az is, hogy helyesen választották-e meg a napirendi pontokat. Tisztában kell lenni azzal is, hogy az idő rövideje miatt a lehetőségek korlátozottak. Alaposan kidolgozott tervet kell készíteni az elvégzendő feladatokhoz. Nagy figyelmet kell fordítani a tagállamok bevonására mivel nem egyedül kell megoldania a feladatokat. A soros elnök a „primus inter pares”, vagyis első az egyenlők között. Számolni kell a külső tényezőkkel is, amelyek megváltoztathatják az előre eltervezett programot. Ilyenek például a nemzetközi konfliktusok, háborúk, természeti katasztrófák, gazdasági

²⁸ Iván, G.: Az elnökségi felkészülés legfontosabb feladatai, az előttünk álló kihívások. In: *Európai Tükör* 7-8 (2007), 82-94. és

Lisszaboni Szerződés a gyakorlatban

http://www.euvonal.hu/kulugy/upload/M_74/rek5/30.pdf

Letöltés: 2011-08-04

válságok stb. Ezek a váratlan tényezők eredményezhetik a negatív megítélés tárgyát. Ugyanakkor a körülmények szerencsés alakulása jobb megítéléshez vezethet.

A soros elnöknek különösen nagy figyelmet kell fordítania arra, hogy konszenzust tudjon kialakítani a nemzeti és a szupranacionális, az Európai Unió politikai kialakításában szerepet játszó aktorok között. Az összes kérdésben abszolút összhangot elérni szinte megvalósíthatatlan. Arra is oda kell figyelnie viszont, hogy a tagállamok mindegyikét bevonja a vitába. Abban az esetben, ha több tagállam sem tud részt venni egy ügy megoldásában, akkor az komoly kudarchoz vezethet, s minimálisra csökkenhet az esélye annak, hogy a végkifejlet sikeres lesz.

A közösségi érdekharmonizáció mellett, a közösségi prioritásoknak is komoly figyelmet kell szentelni. A soros elnök hat hónapos periódusa behatárolt, nem lehet pontosan megfeleltetni az Európában lezajló eseményeknek. Az elnöknek nem kell görcsösen ragaszkodnia ahhoz, hogy egy elkezdett ügyet befejezzon. Sokkal fontosabb, hogy igazodván a nemzetközi trendekhez és folyamatokhoz új programokat indítson el. Akkor tekinthetjük megfelelőnek a soros elnök által elkezdett munkát, ha azt érdemes tovább folytatnia az elkövetkező elnökségnek. Természetesen a feladat sikeressége azon is múlik, hogy az őt követők felelősségteljesen folytatják az elkezdett projectet. Ez vonatkozik a folyamat befejezésére is. Általában egy sikeresen lezárt project a közösség elismerését vonja maga után.²⁹

A soros elnökség sikeressége nemcsak azon múlik, hogy megfelelt-e az elvárásoknak, hanem azon is, hogyan tükröződött egyénisége az elvégzett munkában. Fontos, hogy mindezt úgy vitelezze ki, hogy a nemzeti érdekek ne kerülhessenek a közösségi érdekek elé.

A média hajlamos túl nagy jelentőséget tulajdonítani az elnökség végén megrendezésre kerülő Európai Tanács találkozónak. Gyakori, hogy egyetlen esemény alapján vonnak le

²⁹ *Az EU soros elnökének a feladatai*

http://www.globalance.hu/files/VOLUMEN_200807july.pdf

Letöltve: 2011-07-15

nem megfelelő következtetéseket. A sikeresség sokszor annak is a függvénye, hogy milyen nézőpontból vizsgáljuk az eltelt 6 hónapot. Az elnökségről eltérő véleményt fogalmazhat meg Brüsszel, a tagállamok, illetve az egyéb Uniók szervek.³⁰

3.6. A soros elnökség értékelésének a szempontjai

Nincs bevált, egységes módszer annak meghatározására, hogy a soros elnökség sikeresen végezte el a munkáját. A tapasztalat azt mutatja, hogy azok az elnökségek tekinthetők sikeresnek, amelyek össze tudják hangolni a nemzeti, európai, illetve az államok felett álló szereplők érdekeit. Eközben biztosítani tudják az Európai Unió fejlődését, valamint a saját megítélésük szerint fontosnak tartott kérdéseket is a figyelem fókuszába tudják helyezni.

Az elnökségek sikerességét számos tényező befolyásolhatja. Minden egyes tagállam más és más körülmények között veszi át a soros elnöki hivatalát, mely körülményeket nem lehet előre megjósolni. Az állandó változásban lévő nemzetközi politikai rendszert a véleményalkotás során csakúgy figyelembe kell venni, mint a több elnökségi ciklust érintő európai agendát. Nem lehet tehát egyetlen szempontrendszer alapján minősíteni a soros elnökségeket. A leghitelesebben úgy lehet mérlegelni a soros elnökség tevékenységet, hogy párhuzamot állítunk a kitűzött, illetve a megvalósított célok között.

Sophie Vanhoonacker és Adrian Schout. egy szervezéselméleti modellre, illetve a kontingencia elméletére épülő elemzési és értékelési rendszert dolgozott ki.³¹ Ezt a

³⁰ Kietz, Daniela: *Methoden zur Analyse von EU-Ratspräsidentschaften*. Berlin: Stiftung Wissenschaft und Politik, 2007. 8-20 és

Wolfgang Wessels: *The Amsterdam Treaty in View of Fusion Theory*. British International Studies Association, University of Leeds, 1997., 12-19. valamint

Standard Eurobarometer 73/ Spring 2010., 15-20.

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb73/eb73_en.htm

2011-08-26

³¹ Schout, Adriaan/Vanhoonacker, Sophie: Evaluating Presidencies of the Council of the EU: Revisiting Nice. In: *Journal of Common Market Studies* 5 2006, 1045-1079. és

Klaus-Dieter Borchardt: *The ABC of European Union Law*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2010., 55., 55-68. valamint

Kollman, Ken: The Rotating Presidency of the European Council as a Search for Good Policies. In: *European Union Politics* 1 2003, 51-79.

rendszert a 2000-es francia soros elnökség minősítésére készítették el. Első lépésben a beazonosítás történik meg, ami érinti az elnökség funkcióit, feladatait, illetve ezek teljesítésére vonatkozó körülményeket, figyelembe véve a 6 hónapos időtartamot. A kiindulópontot az szolgáltatja, hogy nem létezik egy egységes „legjobb út” a soros elnökség feladatainak megszervezéséhez, lebonyolításához, teljesítéséhez. Ugyanis a külső körülmények beleszólhatnak a soros elnökség munkájába, amiknek a következtében különféle megoldásokat és intézkedéseket kell fogantatni

Az elnökségi funkciókat 4 fő csoportba rendszerezi Schout és Vanhoonaeker.

1) *Szervező funkció*, mely jellegénél fogva feladatorientációt jelent. Ide többek között a részfeladatok tartoznak. Találkozók megszervezése, helyszínek biztosítása, külső képviselő, napirendi pontok összeállítása, ülések elnöklése, konfliktusok megoldása, tájékoztató iratok előkészítése, az érintettekhez való eljuttatása, különféle problémák több szempontú megközelítése, stratégiák kidolgozása, háttérelvezések készítése. Törekvés a konszenzusra a leghatékonyabb módon.

2) *Tárgyalói funkció*, melynek során a csoportorientáltság jelenik meg. Ebbe a funkcióba tartozik az egyes tagállamok álláspontjainak előzetes megismerése, ideális tárgyalási körülmények kialakítása. A többi tagállam beleérző képességének a felszínre hozása a tagállamok problémái iránt. Kompromisszumkészség, irányvonalak meghatározása, együttműködési folyamatok elősegítése. A soros elnöknek mindeközben figyelnie kell a helyes magatartásra, a hitelesség valamint a bizalom megőrzésére.

3) *A politikai vezető transzformációs szerepe*. Az aktuálisan napirenden levő vitákat el kell helyezni egy hosszú távú európai perspektívában. A tárgyaló partnereket, illetve a delegációk tagjait meg kell győzni arról, hogy rövidtávú érdekeiket rendeljék alá annak, hogy minél kevesebb konfliktus legyen. Az adott vitát egy hosszú távú megoldási keretbe kell helyezni.

4) *A nemzeti érdekek képviselete*. Az értékelési rendszer kidolgozói szerint az a leglényegesebb, hogy a soros elnökséget betöltő tagállam milyen módon tudja kezelni a nemzeti érdekeit. Természetesen az nem elítélendő, ha kis mértékben befolyásolja az

elnökségi munkát az adott elnökséget betöltő tagállam nemzeti prioritása. Ennél a szempontnál a helyes arányok megtartására kell ügyelnie minden esetben a soros elnöknek.

A Schout-Vanhoonacker-módszer által alkalmazott funkciók mellett még figyelembe kell venni az adott elnökség kezdeményező funkcióját, kommunikációs képességét, a rendelkezésre álló anyagi, adminisztrációs, személyi lehetőségeket.³²

³² Kollman, Ken: The Rotating Presidency of the European Council as a Search for Good Policies. In: *European Union Politics* 1 2003, 51-79. és

Kietz, Daniela: *Methoden zur Analyse von EU-Ratspräsidentschaften*. Berlin: Stiftung Wissenschaft und Politik, 2007. 17-25 valamint

Schout, Adriaan/Vanhoonacker, Sophie: Evaluating Presidencies of the Council of the EU: Revisiting Nice. In: *Journal of Common Market Studies* 5 2006, 1045-1079.

IV. A spanyol, belga és magyar elnökség 18 hónapra szóló programja

Dolgozatom további részében a spanyol, belga és magyar elnökség összevont, 2010. január és 2011. június közötti időszakra vonatkozó programját kívánom ismertetni. Maga a program két részből áll. Az első része a stratégiai keretet tartalmazza. Ez a mindhárom elnökségi cikluson átívelő, hosszabb távú célkitűzések szempontjait foglalja össze. A következőkben a trió elnökség programjának ezt a részét szeretném részletesebben bemutatni. Ebben a részegységben az Európai Tanács által ellenőrzött eljárási szabályzatnak megfelelően egyeztetésekre került sor a jövőbeni lengyel, dán, és ciprusi elnökségekkel. A második rész az operatív programot tartalmazza, amely a 18 hónap alatt vizsgált kérdéseket mutatja be.

A három elnökség a 2009. december 1-én hatályba lépett Lisszaboni Szerződésnek megfelelően látta el feladatát. Mindent megtettek az újonnan életbe lépett szabályok és rendeletek zökkenőmentes működésének érdekében. Ez a három elnökség, továbbá a Külügyek Tanácsának a főképviselője és az Európai Tanács új elnökének szoros együttműködésében nyilvánult meg. Ezzel párhuzamosan nagy hangsúlyt fektettek a Bizottság elnöke által 2009 szeptemberében megfogalmazott szakpolitikai útmutatásokra, valamint a Bizottság munkaprogramjára. Az Európai Parlamenttel is fokozottan együttműködtek, melynek hatáskörét a Lisszaboni Szerződés jelentős mértékben kibővítette.³³

4.1. Stratégiai keret

Napjaink dinamikusan változó, fejlődő világában rengeteg kihívással és új problémával kell szembenézni. A főbb kérdésekre csak abban az esetben tud határozott választ adni az Európai Unió, ha egységesen lép fel.

³³ Iván, G.: Az elnökségi felkészülés legfontosabb feladatai, az előttünk álló kihívások. In: *Európai Tükör* 7-8 (2007), 82-94. és

A Tanács 18 hónapra szóló programja

http://www.mfa.gov.hu/NR/rdonlyres/700BEE23-E6F7-4591-BA35-60EA53428BB5/0/trioprogram_HU.pdf

Letöltve: 2011-08-16

Egy emberközelibb Unió kialakításán kell dolgozni, melynek keretében olyan szakpolitikára van szükség, melyek az Unió polgárok előnyére válnak. Ezen célkitűzés figyelembe vételénél alapul vehetjük a múlt eredményeit és az Európára jellemző sajátos gazdasági, társadalmi, kulturális sokszínűséget.

Az elmúlt 18 hónap meghatározó szerepet játszott a jelenlegi és a jövőbeni kihívásoknak hatékonyan megfelelő strukturális modell kidolgozásában. A Lisszaboni Szerződés nagyban segítette az Unió problémamegoldó képességének a fejlődését.

Az egyik legfontosabb feladatnak a Lisszaboni Stratégia felülvizsgálatát tekintették. Célként fogalmazódott meg egy olyan stratégiai szakpolitika kialakítása, amely megfelelően kezelni tudja a válságokat, biztosítja a fenntartható fejlődést, a növekedést, a foglalkoztatást, a versenyképességet, erősítve a gazdasági és társadalmi kohéziót. Fontosnak tekintették az éghajlatváltozás ellensúlyozását, illetve a megújuló energiák megfelelő hasznosítását.

Az új stratégia kidolgozásánál figyelembe vették az európai és nemzeti gazdaságélénkítés sikerességéről szóló jelentéseket. Ez a stratégia támogatta az európai foglalkoztatottsági mutatók javítására előirányzott lépéseket. Célként határozták meg, hogy az Európa 2020 stratégia tükrözze az Unió sokféleségét. Nagyon fontos célkitűzés volt az elmaradottabb térségek felzárkóztatása. Mindezek felett állt a központi stratégiának az a fő célkitűzése, amely a pénzügyi válság negatív gazdasági és társadalmi hatásainak a tompítására irányult.

A Lisszaboni Szerződés rendelkezéseinek megfelelően nagy hangsúly került a kutatás-fejlesztés-innováció kérdéseire. Európának meg kell teremtenie a jól működő és egységes piacot. Szükség van egy stabil ipari alapra, modernizált szolgáltatásra, valamint életképes vidéki agráriumra. Teljes mértékben meg kell valósítani a négy szabadság elvét: szabad a tőke, az áru, a szolgáltatás, és munkaerő szabad mozgását.

Az elkövetkezendő tíz évben az új stratégiának közös és reális célkitűzéseket kell kijelölnie. Nagy figyelmet kell fordítani a növekedésre, a foglalkoztatásra, és a hatékonyabb végrehajtási mechanizmusok kialakítására a jobb döntéshozatal érdekében. Lehetővé kell tenni az érdekelt partnerek közreműködését. A spanyol, belga és magyar

trojka elnökség teljes mértékben támogatta a „2020-ig előirányzott Európai Unió stratégia”.³⁴

A 2008 őszen kirobbant gazdasági és pénzügyi válság bebizonyította, hogy komoly hiányosságok mutatkoznak a pénzügyi világ ellenőrzési mechanizmusában. Reformokra van szükség, többek között a pénzügyi piacok jobb szabályozására és ellenőrzésére mutatkozik jelentős igény. Összességében azt mondhatjuk, hogy az Európai Rendszerkockázati Testület, valamint az előbb említett területek felügyeleti hatóságainak létrehozásához szükséges jogalkotási eljárások mielőbbi lefolytatását irányozták elő. Hangsúlyozták, hogy tisztázni kell mindazon kérdéseket, melyek biztosítják az Unión belül az átláthatóságot, az eszközértékelést, valamint a pénzügyi döntéshozatalt. A célkitűzések között szerepet kaptak az anticiklikus elemek is, valamint a pénzpiacok környezetének a javítása, valamint a prudenciális (tőkekövetelményekre vonatkozó rendelkezések) keret fejlesztése is. A trió elnökség tovább folytatta az egységes tőkepiacok kialakítására tett erőfeszítéseket. Olyan stratégiákat kellett kidolgozniuk, amely figyelembe vette az egyes tagországok adottságait és biztosította a fenntartható pénzügyi és gazdasági fejlődést, a fenntartható államháztartást, az erőteljes növekedést.

A fentieket figyelembe véve az Uniónak egy jól működő és összehangolt álláspontot kellett kialakítani, mialatt vezető szerepet vállalt/vállal a nemzetközi szinten, leginkább a G20-akban, valamint a Világbankban, Nemzetközi Monetáris Alapban. Kiemelt fontosságú ügyként kellett kezelni az euró-övezet sorsát is.³⁵

³⁴ *A spanyol - belga - magyar trojka szakszervezeteinek állásfoglalása az EU elnökséggel kapcsolatban*

http://www.kkdsz.hu/userimages/File/Trojka_Memorandum_HU.pdf

Letöltve: 2011-07-15 és

A Tanács 18 hónapra szóló programja

http://www.mfa.gov.hu/NR/rdonlyres/700BEE23-E6F7-4591-BA35-60EA53428BB5/0/trioprogram_HU.pdf

Letöltve: 2011-08-16

³⁵ Bozóki Antal: *Az új Európa építése: az Európa Tanács 55 éve*. Újvidék: Forum, 2004. 25-40 valamint Attila Ágh and Judit Kis-Varga: *The propect of the EU team presidencies*, Budapest The European Research Centre, 2008. 195-212 és

Attila Ágh and Judit Kis-Varga: *New perspestives for the EU team presidencies*, Budapest The European Research Centre, 2008. 25-32, 45-56, 65-75

A spanyol, belga, magyar elnökség új nézőpontba helyezte a 2008 júliusában átalakított szociális programot. Megfogalmazták, hogy a jövőben nagy hangsúlyt fektetnek a szociális kérdésekre, beleértve az Európai Ifjúsági Paktum azon rendelkezéseit, melyek a nemek közötti egyenlőségről és a családok támogatásáról szólnak. A trió elnökség nagy hangsúlyt fektetett a 2008-2015 között megvalósulandó egészségügyi stratégia megvalósítására is.

A 2010-es év középpontba állította a társadalmi kirekesztettség és szegénység elleni harcot. Nagy figyelmet fordítottak a munkanélküliség kérdésére, ami a szegénység előidézője, az egygyermekes családokra, szegénységben élő aktív keresőkre. Nem véletlen, hogy a 2011-es évet az „Önkéntesség Európai Événél” deklarálták.

A Lisszaboni Szerződés nagy hangsúlyt fektetett a nemek közötti egyenlőség kérdésére. Komoly intézkedéseket fogantatosítottak a nők elleni erőszak megelőzésére. Vizsgálták a fogyatékkal élők szociális helyzetét, figyelemmel arra, hogy ők is teljes jogú tagjai a társadalomnak. Központi kérdésként kezelték az adócsalás és társadalombiztosítás elleni küzdelmet, továbbá a romák gazdasági és társadalmi beilleszkedését, valamint az ILO által kidolgozott méltányos munkát előíró program megvalósítását.³⁶

A trió elnökség kiemelt feladatként kezelte az energiaügyi és éghajlatváltozásról kialakított programok végrehajtását/kialakítását. 2010 elején sor került a koppenhágai konferencián elért eredmények értékelésére. Megegyezték abban is, hogy meg kell tartani a nemzetközi éghajlati változásokra vonatkozó előírásokat, nagy hangsúlyt fordítva arra, hogy ezek miként befolyásolják az európai ipart, gazdaságot, illetve a polgárok életét.

A 2010-2014 közötti időszakra kidolgoztak egy új energiaügyi cselekvési tervet, melyet az Európai Tanács 2010 tavaszán el is fogadott. Ez az új energiaügyi terv képezi majd a

³⁶ *A trió elnökségi programja*

http://www.mfa.gov.hu/kum/hu/bal/eu/2011_eu_elnokseg/korm_felkeszules_trio_egyuttm/trio_elnoksegi_program.htm

Letöltve: 2011-06-25 és

A spanyol- belga-magyar uniós elnökségi trió programja

<http://www.szef.hu/hirek/unios-elnoksegi-program>

Letöltve: 2011-08-05

jövőben az energiapolitkai fejlesztések kereteit. Ennek érdekében a három elnökség támogatta a megújuló energia felhasználását a lakóépületekben, az energiahatékonyságot, a környezetbarát beruházásokat, a környezetkímélő közlekedési eszközök és termékek gyártását.

Az elmúlt másfél év során az energiabiztonság megteremtése volt az egyik fő feladat. Az energiaforrások, az ellátás, a szállítás, valamint az energiahálózatok kiépítése állt a középpontban. Együttműködési megállapodások születtek azokra az esetekre, ha bármilyen ellátási zavar lépne fel az Unió tagországokon belül. Ezekre az esetekre szolgálnak az előzetesen megkötött cselekvési programok.

Célként tűzték ki a közlekedési politika közös felülvizsgálatát, a környezetkímélő közlekedési technológiák előtérbe helyezését. Határozat született továbbá a transzeurópai közlekedési hálózatok felülvizsgálatáról is.

Kidolgozásra került a biodiverzitási stratégia, melynek fő célja hogy védje a természeti környezetet. Fontos kérdésként kezelték a természeti erőforrások használatának, fenntarthatóságának a megtervezését. Kiemelt figyelmet fordítottak a vízgazdálkodásra, annak érdekében, hogy az európai lakosság részére biztosítva legyen a megfelelő minőségű víz.

A kohéziós politika szolgálja az Unión belüli szolidaritást. Célja, hogy az egyes régiók és tagállamok között segítse a konvergenciát a gazdasági nehézségek leküzdését, támogassa a versenyképességet. A három elnökség olyan kohéziós politikát fogalmazott meg, amely biztosítja a Lisszaboni Szerződésben rögzített fő célkitűzések megvalósulását. Kiemelendő a Duna-régióra vonatkozó Európai Unió stratégia. A három elnökség a peremrégiókra vonatkozó új stratégia kidolgozását is végigvitte.³⁷

³⁷ Iván, G.: Az elnökségi felkészülés legfontosabb feladatai, az előttünk álló kihívások. In: *Európai Tükör* 7-8 2007, 70-94. és

An Interview with Jean-Claude Piris. In: *Harvard International Law Journal Online* 52. 2011, 170-188. valamint

http://www.harvardilj.org/wpcontent/uploads/2011/02/HILJOnline_52_Profile_Piris.pdf

Letöltve: 2011-06-11

A vidéki területek gazdasági fejlődéséhez nagyban hozzájárul a 2013 utáni időszakra előirányzott közös agrárpolitika. A jövőbeni reform alapjául szolgál az olyan kulcsfontosságú kérdések megvitatása, mint például az élelmiszer-biztonság, az innováció és fenntarthatóság, vagy a globális kihívásoknak való megfelelés.

A közös halászati politika reformja is napirendre került. Fő célkitűzésként megjelent, hogy a tengeri erőforrásokat csak úgy szabad felhasználni, hogy az ne okozzon károkat a gazdálkodásra és a társadalmi létfenntartásra. A reformjavaslatok kitértek arra is, hogy tengereinken, vizeinken ne legyen túlhalászat és túlméretezett flottakapacitás.

A spanyol, belga, magyar elnökség a szabadságon, biztonságon és a jog érvényesülésén nyugvó stockholmi program megvalósítását is céljai közé tűzte. Ez a schengeni térség fejlődésére vonatkozó többéves tervet jelenti. A legnagyobb kihívás abban rejlik, miként lehet a szabadságjogokat összhangba hozni a magánélet tiszteletben tartásával, mégpedig úgy, hogy Európa ezzel párhuzamosan biztonságot és védelmet kapjon. Nagyon kényes kérdés a megfelelő egyensúly megteremtése, amely a jogállamiság védelmén, illetve az egyéni jogok, nemzetközi védelmi szabályok betartásán nyugszik. Folytatódott tehát az igazságszolgáltatási rendszer megreformálása, aminek következtében mindenki számára könnyebb lesz a bírósági ügyintézés. A trió elnökség nagy figyelmet fordított a kölcsönös elismerés elvének a gyakorlati megvalósítására, s tovább folytatták a jogszabályok harmonizációs eljárását a schengeni térség bővítésére elfogadott kritériumok alapján.³⁸

Az Európai Unió előkészített egy kiemelt célkitűzést, mely egy „kevert” dokumentuma volt a bevándorlási és menekültügyi politikának, melyhez az Európai Bevándorlási és Menekültügyi Paktum jelentette a tervezési keretet. Az Unió polgárok biztonságának

³⁸ *A trió elnökségi programja*

http://www.mfa.gov.hu/kum/hu/bal/eu/2011_eu_elnokseg/korm_felkeszules_trio_egyuttm/trio_elnoksegi_program.htm

Letöltve: 2011-06-25 és

A spanyol- belga-magyar uniós elnökségi trió programja

<http://www.szef.hu/hirek/unios-elnoksegi-program>

Letöltve: 2011-08-05

védelve érdekében kiemelt feladat az Unión belüli biztonság megteremtése. Az elnökségek továbbra is nagy figyelemmel kísérték a terrorizmus elleni küzdelmet. Központi feladatnak tekintették a tagállamok az Unió intézmények, valamint az érintett ügynökségek közötti szoros együttműködést, amely kiterjed a határokon átnyúló bűnözésre és a drokkereskedelempre. Ennek érdekében megerősítették a vonatkozó szakpolitikákat.

A trió elnökség továbbvitte a bővítési folyamatot, első helyre téve a Horvátországgal folytatott csatlakozási tárgyalások lezárását. Folytatták a Törökországgal zajló csatlakozási tárgyalásokat, bízván abban, hogy több és jobb eredményt tudnak elérni. A figyelem központjába helyezték Macedónia csatlakozási kérelmét is. Foglalkoztak Albánia, Montenegró, és Izland Európai Unió tagsági kérelmével. Az EU tovább folytatta a Nyugat-Balkánt érintő stabilizációs törekvéseit, a thesszaloniki cselekvési program szellemében történő megvalósítást.

A trió elnökség minden tőle telhetőt megtett az európai szomszédságpolitika végrehajtása, Európa biztonságának, stabilitásának, fejlődésének elősegítése érdekében. Kiemelt hangsúlyt kapott a keleti partnerség, valamint az Unió a Mediterrán Térségért kezdeményezés. Az Európai Unió a határozottabb külső fellépés érdekében törekedett átláthatóvá, hitelessé és hatékonyá tenni a rendszert. Az érdekek és a közös tervek figyelembe vételével került sor a megvalósításra. A Lisszaboni Szerződés, mely 2009. december 1-én lépett hatályba az Unió globális szintén való megerősödésének alapját teremtette meg. Ennek köszönhetően jött létre az új főképviselői pozíció, valamint a külügyi és biztonságpolitika főképviselői poszt. A trió elnöksége tovább folytatta a kétoldalú és regionális partnerekkel történő kapcsolat építését, mégpedig a legmagasabb politikai szinten szervezett találkozók révén.

Fontos szempontként kezelték a közös kereskedelempolitika alakítását. Ennek érdekében az Unió is támogatta a dohai fordulón megfogalmazott célokat. Hangsúlyozták, hogy mindent megtesznek a piacra jutás érdekében, és nagy figyelmet fordítanak a bilaterális kereskedelmi megállapodásokra.³⁹

³⁹ Iván, G.: Az elnökségi felkészülés legfontosabb feladatai, az előttünk álló kihívások. In: *Európai Tükör* 7-8 (2007), 82-94. és

Az Unió komolyan veszi a nemzetközi kötelezettségvállalások maradéktalan teljesítését. Ez megnyilvánul abban is, hogy támogatja, ösztönzi a humanitárius segélyek mennyiségi, és minőségi biztosítását. Mindezek az elképzelések összhangban állnak a millenniumi fejlesztési programmal. A fejlődő országokat nem csak természetbeni juttatásokban, hanem technológiai segítségnyújtásban is részesíti a trió elnökség, hogy fejlődjön alkalmazkodóképességük és biztosítani tudják önmaguk számára a fenntartható fejlődéshez szükséges eszközöket.

A költségvetés felülvizsgálata annak érdekében történik, hogy egy hatékonyabb költségvetést tudjanak kialakítani a közös szakpolitikák érdekében. Ezt a költségvetést a trió elnökség megvitatta a Bizottsággal, szem előtt tartva az Unió erőforrásait, az új költségvetési program tervezésénél. A fejlesztési és innovációs politika, környezetvédelmi, kutatási, energiaügyi, agrárpolitikai, valamint a 2005 decemberében az Európai Tanács által elfogadott elveket is figyelembe vették.⁴⁰

4.2. A spanyol-belga-magyar elnökség programjának prioritásai

2010. január 1 és 2011. július 1. között Spanyolország, Belgium és Magyarország töltötte be az Európai Unió soros elnöki tisztségét. A közös program a három ország összehangolt együttműködése által jött létre és alapját képezi a három tagállam féléves elnöki

Joint CEPS, EGMONT and EPC Study: *The Treaty of Lisbon: A Second Look at the Institutional Innovations*. Brussels, 2010., 20-25., 36., 43-47., 60-63., 131., 136-139. valamint

A Tanács 18 hónapra szóló programja

http://www.mfa.gov.hu/NR/rdonlyres/700BEE23-E6F7-4591-BA35-60EA53428BB5/0/trioprogram_HU.pdf

Letöltve: 2011-08-16

⁴⁰ *A trió elnökségi programja*

http://www.mfa.gov.hu/kum/hu/bal/eu/2011_eu_elnokseg/korm_felkeszules_trio_egyuttm/trio_elnoksegi_program.htm

Letöltve: 2011-06-25 és

A spanyol- belga-magyar uniós elnökségi trió programja

<http://www.szef.hu/hirek/unios-elnoksegi-program>

Letöltve: 2011-08-05 valamint

A Lisszaboni Szerződés végrehajtása

<http://kiralyiudvar.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=1066281>

Letöltve: 2011-07-02

prioritásainak is. A 18 hónapos időtartamra több mint 12 prioritást határoztak meg. Ugyanakkor ez nem számít soknak a csoportos elnökség rendszerében, mert nagyon széles területet kell lefedni, illetve sok egyéb külső tényezőre is megoldást kell nyújtania a trió elnökség programjának.

A lisszaboni stratégiát 2000-ben fogadták el, de nem teljesült. A stratégia felülvizsgálatára 2010-ben került sor. Fő célja a gazdasági és pénzügyi rendszer, a pénzügyi piacok szabályozásának és felügyeletének kialakítása volt. Az Unió gazdaságának növekedése, versenyképességének fokozása, az eddig elért szociális eredmények megóvása érdekében új távlati célt tűztek ki az Európa 2020 stratégiában.

A pénzügyi program felülvizsgálata során kimondták, hogy szemléletváltásra van szükség. Ennek értelmében az uniós politikák kerülnek előtérbe a befizetői pozíciók helyett és ezek határozzák meg a szükségleteket, valamint a költségvetés összegét és szerkezetét.

A koppenhágai és a mexikói klímakonferencia határozatainak értelmében az energia-biztonság, illetve az energia hatékonyság és az éghajlatváltozás elleni küzdelem került a középpontba.

A világra nyitottabb, hatékonyabb eredményesebb Európai Unió kialakítása a cél. Aktívabb állampolgárságra van szükség.

Fontos a stockholmi program támogatása, mely magába foglalja a szabadságon, biztonságon és jogérvényesülésen alapuló Európai Unió fejlesztését. Ezen belül célként tűzték ki Bulgária és Románia schengeni övezethez történő csatlakozását 2011 márciusára. (Ez abban az esetben valósulhatott volna meg, ha a két tagország sikeres értékelést ér el.)

A természeti kincsek megóvása, felhasználása. Ebbe beletartozik: a közös vízpolitika fejlesztése, és az európai Duna-stratégia elfogadása. Ez utóbbi elkészítésére 2010 végéig kapott határidőt a Bizottság az Európai Tanácstól. Magyarország szempontjából ez kiemelkedően fontos, hiszen ennek a kivitelezése éppen a magyar elnökség idejére esett, mivel az Európai Tanács 2011 tavaszán indította el ezt a programot. (Meg is valósult a soros magyar elnökség idején).

A közös halászati és agrárpolitika együttes reformja a 2013 utáni időszakra esik. Folytatódik az Európai Unió további bővítése. Különös figyelmet kap Horvátország csatlakozása, valamint a Nyugat-Balkán térségét érintő bővítési szándékok előtérbe helyezése. A Keleti Partnerség második csúcstalálkozója éppen a soros magyar elnökség idején lett volna esedékes, melynek során tovább kívánták erősíteni az európai szomszédságpolitikát.⁴¹

⁴¹ Klaus-Dieter Borchardt: *The ABC of European Union Law*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2010., 55., 55-68. és
A trió elnökség prioritásai röviden

http://www.euvonal.hu/index.php?op=kerdesvalasz_reszletes&kerdes_valasz_id=1618

Letöltve: 2011-06-26

V. Együttműködés a spanyol- belga-magyar trióban

A strukturált intézményi együttműködés megköveteli, hogy megfelelő gyakorisággal külügyminiszteri, miniszterelnöki európai ügyekért felelős államtitkárok konzultációjára kerüljön sor. Az államtitkárok éves szinten legalább egy, de összesen három találkozáson vegyenek részt, ahol a közös feladatokról tárgyalnak. A találkozókra a tagállamok fővárosaiban kerül sor.

Az összehangolt döntéshozatalok érdekében komoly szakértői együttműködés szükséges. A központi koordinációért felelős külügyminiszteri tisztségviselők biztosítják a trió elnökség számára a kapcsolattartást. Fő feladatuk: a soros elnökséggel kapcsolatban álló politikai döntéseket igénylő feladatok előkészítése és végrehajtása, szakértői előkészítése az egyéb ügyeknek, közigazgatás szervezése, trió elnökség együttműködésének összehangolása, elnökségi program tervezetének kifogástalan elkészítése.

Az elnökségi felkészülés ideje alatt a szakminisztériumok is szoros kapcsolatrendszer építenek ki. Többféle szakértői hálózat alakult ki a trió partnerek között. A trión belüli egyeztetést szolgálta az elnökségi naptár illetve, ennek egyeztetése a trión belül. Az egyeztetési mechanizmus a külügyminisztériumokon keresztül történt, de az egyes tagállamok EU Állandó képviselői is szorosan kapcsolódtak egymáshoz.⁴²

5.1.1. A csoportos elnökségi program közös kialakítása

A tizenhét hónapot átölelő trió elnökség programja két részből áll: stratégiai és operatív részből. 2009 januárjában történt meg a stratégiai program szövegtervezetének egyeztetése az államtitkárok részéről. 2009. december 7-én ezt a programot fogadta el az Általános Ügyek Tanácsa.

⁴² *A trió elnökségi programja*

http://www.mfa.gov.hu/kum/hu/bal/eu/2011_eu_elnokseg/korm_felkeszules_trio_egyuttm/trio_elnoksegi_program.htm

Letöltve: 2011-06-25

5.1.2. Az elnökségi szimbólumok

A közös elnökségi mottó és logó kialakítása a közösen vállalt és viselt terheket fejezi ki. A 2008 szeptemberében Madridban megrendezése került találkozó, az európai ügyekért felelős államtitkárok megegyeztek abban, hogy az elnökségi logó tartalmazza a 6 hónaponként cserélődő elnökségekre utaló nemzeti szimbólumokat is. Pályázatot írtak egy közös logó elkészítésére. A zsűri 2009. február 12-én több mint 30 pályamű közül választotta ki a trió elnökség logóját. Herman Van Rompuy belga, Bajnai Gordon és Jose Luís Rodríguez Zapatero spanyol kormányfő 2009. október 29-én az Európai Tanácsban tartott egyeztetést követő sajtótájékoztatón mutatta be a megjelenteknek a nyertes logót.⁴³

5.1.3. Elnökségi képzés

Az elnökségi szakemberek képzése során kölcsönös meghívásokra került sor a trió elnökség tagjai között. Az uniós intézményeknél dolgozó szakértőket ugyancsak meghívták a trió elnökség államai. A szakpolitikai képzés is részét képezte a felkészítésnek. Ennek érdekében a társmínisztériumok megvizsgálták, hogy milyen konferenciákra és szemináriumokra lenne szükség.⁴⁴

5.1.4. Szakértői cserék és összekötő diplomaták

2009 szeptemberétől a csoportos elnökség másfél éves időszakára diplomatacserékre kerül sor. Az összekötő diplomaták az uniós ügyek koordinációját ellátó intézményi egységekhez kerültek. Emellett az egyes szaktárcák is megállapodásokat köthettek a tárcaszakértők esetleges cseréjéről.

⁴³ *A trió elnökségi programja*

http://www.mfa.gov.hu/kum/hu/bal/eu/2011_eu_elnokseg/korm_felkeszules_trio_egyuttm/trio_elnoksegi_program.htm

Letöltve: 2011-06-25

⁴⁴ *A spanyol- belga-magyar uniós elnökségi trió programja*

<http://www.szef.hu/hirek/unios-elnoksegi-program>

Letöltve: 2011-08-05

5.1.5. *A trió elnökségi és parlamenti együttműködésének koordinálása*

2008. november 5-én Spanyolország, Belgium és Magyarország parlamenti elnökei Brüsszelben kölcsönös együttműködési megállapodást kötöttek. Ennek keretében utólag megállapítva sikeres együttműködések kezdődtek meg szakértői és politikai szinten is. A konzultációk keretében megvitatásra kerültek olyan fontos ügyek, mint az elnökségi prioritások, kormányzattal és az Európai Parlamenttel megvalósítandó szoros együttműködés. A koordinálásáért a Külügyi Hivatal felelt. 2010. november 19-én, Budapesten került sor a trió tagállamok parlamenti elnökeinek harmadik találkozására.⁴⁵

5.1.6. *A trió elnökség együttműködésének további elemei*

Lehetséges együttműködési elemként fogalmazódott meg az összehangolt működés a tanácsi munkacsoportokban, a harmadik országokban, egységes és közös nemzetközi elnökségi honlap kialakításában, egységes és koordinált kulturális megjelenésben.

⁴⁵ *A trió elnökségi programja*

http://www.mfa.gov.hu/kum/hu/bal/eu/2011_eu_elnokseg/korm_felkeszules_trio_egyuttm/trio_elnoksegi_program.htm

Letöltve: 2011-06-25 és

Standard Eurobarometer 73/ Spring 2010., 15-20.

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb73/eb73_en.htm

Letöltve: 2011-08-26

VI. A trió soros elnökség munkájának értékelése.

6.1. Spanyol elnökség mérlege

Spanyolország számára 2010. január 1-től vette kezdetét a soros elnökség. Nem a legideálisabb körülmények között kezdhették meg a munkájukat, ugyanis több újítással és nehézséggel kellett megküzdeniük: Lisszaboni Szerződés, új Bizottság felállítása. Spanyolország számára három fő prioritást állítottak a középpontba: Európai Kutatási Térség (ERA) kivitelezése, a tudás- háromszög szakpolitikák megfelelő kialakítása, a társadalmi és a szociális együttműködés hangsúlyozása. Ennek értelmében programjuknak a „3i” (Integration, Involvement, Inclusion) elnevezést adták. Fő stratégiai célként fogalmazták meg, hogy az innovációs és kutatási politikákat be kell építeni az Unió stratégiai elemei közé. Az „integráció” fogalom jegyében a két szakpolitika megfelelő összehangolását szerették volna elérni. A továbbiakban ez azt is jelenti, hogy az EU 2020 stratégia és az ERA (Európai Kutatási Térség) szervesen kapcsolódni fog egymáshoz. A nagyobb társadalmi problémák megoldása irányába kívánták terelni a K+F+I programokat, mivel, úgy vélték, hogy a K+F+I-nek közvetlenül is fontos szerepe van a társadalmi kohézió előmozdításában.

Az elnökség a Donostia Nyilatkozat elfogadásával kezdte meg a tevékenységét. A nyilatkozat a versenyképességi Tanács 2010. februárban megtartott ülésén született, s a kutatási miniszterek egyhangúan támogattak. A nyilatkozat kimondta, hogy a tudomány komoly szerepet játszik a válságból való kitörésben. A spanyol elnökség hangsúlyozta, hogy „itt és most” kell cselekedni. Ennek az álláspontnak a szellemében jelent meg a Lundi nyilatkozat, amely azt hangoztatta, hogy a bölcsészet és a társadalomtudományok nagymértékben hozzájárulnak a problémák, kihívások megoldásához. A szociális kohézió hangsúlyozása, valamint a Lundi nyilatkozat számos eleme részét képezte a későbbi dokumentumoknak is.⁴⁶

⁴⁶ *Spanyol elnökség programja és eredményei*

http://www.europatarsasag.hu/20070811tol_fajlok_itt/eltetoandrea.pdf

Letöltve: 2011-06-28

Két fontos jogszabály született meg a spanyol elnökség működése alatt. A BONUS-169-es és a GMES. További 10 Tanácsi határozat született a nem jogalkotási eljárásban, melyek közül egynek az elfogadása a belga elnökség idejére húzódott át.

A tagállamok szerepvállalásának hangsúlyozása jelent meg a kutatási szakpolitikákban. Ez kihatással volt az irányítási struktúrára. Komoly előrelépést jelentett, hogy sikerült létrehozni az ERAC-ot (Európai Kutatási Térség Bizottsága).

Fontos prioritásként kezelték a társadalmi problémákra adandó megoldásokat, valamint az állampolgári igények maradéktalan kielégítését, illetve a kutatás-fejlesztés szociális aspektusát. Azt az álláspontot képviselték, hogy a negatív diszkrimináció és a szegénység elleni küzdelemben tudatosabban kell használni a tudomány eszközeit. A karrierlehetőségeket és a kutatói mobilitást is nagymértékben figyelembe vették az ERA megalakításánál. Komoly eredménynek számít, hogy az EPSCO és a Versenyképességi Tanács első alkalommal közösen folytatott konzultációt a társadalombiztosítások és a nyugdíjak érdekében. A kutatási programok egyszerűsítésére és átláthatóbbá tételére irányuló tevékenységek a spanyol eredményeket figyelembe véve folytatódtak a belga elnökség ideje alatt is.

A jogalkotási eljárások alatt két kiemelten fontos módosítás született a Globális Föld Megfigyelő Rendszerről (GMES), valamint a BONUS 169-ről Balti-tengeri Közös Kutatási Programról. Dolgozatomban részletesen foglalkozom a spanyol elnökség által elért eredmények közül öttel. Megítélésem szerint ezek nagy tanulsággal szolgáltak és hatással voltak többek között a magyar elnökségre is.

A globális környezetvédelmi és biztonság megfigyelési program (GMES). A 2011 és 2013 közötti jogalkotási eljárások során kialakult a program, valamint annak szervezeti és strukturális kerete. Kezdeti forrásnak 102 millió euró állt a program rendelkezésére, ami komoly problémát okozott a program tartalmi elemeinek a meghatározásánál. A jogszabály a tartalmi kérdéseket illetően megengedő jellegű. Így a vezetés maga dönt a munkaprogramról. A program nagyon széles spektrumú, többek között magába foglalja a közösségi és a nemzeti kezdeményezéseket is. Ezért nagyon nehéz volt az irányítási

struktúrát kialakítani. Erőteljesen képviselni szerették volna az érintett tagállamok a nemzeti érdekeiket a különböző bizottságokban. Ragaszkodtak a beleszólás jogához, kiemelten az adatvédelem és a biztonság területén. Az Európai Parlament a programról való döntési jogkörét a Bizottságra ruházta át. Az Európai Parlament döntését a tagállamok és a Bizottság csak azzal a feltétellel fogadta el, hogy a program mihamarabb elkezdődik.⁴⁷

A Balti tengeri Közös Kutatási Program (BONUS). Ezt a programot még a svéd elnökség ideje alatt kívánták megvalósítani, de eltolódott a spanyol elnökség idejére. A szerződés 185. cikke alapján transznacionális forrásokból tartja fenn magát a program. Ez kiegészül még további közösségi forrásokkal. A tagállamok és a Bizottság között nagy vita alakult ki a finanszírozás módjáról, ugyanis a Bizottság álláspontja szerint egy közös alapra van szükség, amely biztosítja a kutatások megfelelő minőségét. A tagállamok azonban ellenezték ezt az elképzelést arra hivatkozva, hogy a jelenlegi nemzeti támogatási szabályok ellentétesek a transznacionális finanszírozásokkal. A vitát az Európai Parlament egy ideiglenes kompromisszummal zárta le. Ennek értelmében egy virtuális alap került létrehozásra, amely „juste-retour”. (A Bizottság a közös alap létrehozásáért és a nemzeti források koordinálásáért, mozgósításáért tevékenykedett.) A BONUS project igazi jelentősége az, hogy iránymutatásként szolgálhat a Duna Stratégiához szervesen kapcsolódó közös kutatási programnak.⁴⁸

Fő célként tűzte ki a spanyol elnökség azt is, hogy biztosítsa a Bizottság Európai Kutatási és Innovációs Tervéhez a szükséges politikai kereteket. Nagy figyelmet fordítottak arra, hogy a terv érintse az innováció valamennyi területét. Kiemelten a magán- és közszférát, mert csak ez biztosíthatja a megfelelő alapot a közpolitikák közötti együttműködésre, illetve a tudásháromszög megvalósítására. A jövőre nézve öt fő területet neveztek meg az innovációs politika kialakításához. Ezek a következők: finanszírozás, irányítás, piacok,

⁴⁷ *Lisszaboni Szerződés*

<http://www.pmtkft.hu/eip/Lisszaboniszerz.pdf>

Letöltve: 2011-06-28 és

A spanyol - belga - magyar trojka szakszervezeteinek állásfoglalása az EU elnökséggel kapcsolatban

http://www.kkdsz.hu/userimages/File/Trojka_Memorandum_HU.pdf

Letöltve: 2011-07-15 valamint

⁴⁸ *Spanyol elnökség programja és eredményei*

http://www.europatarsasag.hu/20070811tol_fajlok_itt/eltetoandrea.pdf

Letöltve: 2011-06-28

régiók, társadalommal kapcsolatos területek. Az előbb említettek számos finanszírozási formára kiterjednek, beleértve a kockázati tőkealapokat és a banki kölcsönöket is. A kockázati tőkebefektetések támogatása az unió jól felfogott érdeke, ugyanis ennek eredményeként alakulhat ki egy stabil kockázati tőkepiac az Európai Unióban. A Tanács teljes mértékben támogatja ezeket az elképzeléseket annak érdekében, hogy megvalósulhasson az Egységes Európai Piac. A szabványosítást, közbeszerzést, vezető piacokkal kapcsolatos kezdeményezéseket, tehát a keresleti oldalt kell támogatni. A nem technológiai jellegű fejlesztéseket is támogatni kell a kisvállalkozások körében. Ide a következők tartoznak: kultúrát érintő változások, szolgáltatásfejlesztés, formatervezés. A kutatás, fejlesztés, innovációs (K+F+I) szakpolitikákat és az ezekhez szervesen kapcsolódó eszközöket (tervezés, végrehajtás stb.) egyszerűsíteni szükséges. Ez a kis- és középvállalkozások számára folyósítandó bürokráciamentes támogatások miatt fontos. Az innováció fejlesztésében jelentős szerepet játszanak a régiók. Ennek érdekében megfelelő támogatásokat kell biztosítani a kis- és középvállalkozóknak, illetve az egyéb innovációs szereplőknek. A jelenlegi támogatási lehetőségek a következők: Strukturális Alapok, KIC (egyetemek, kutatóintézetek, vállalatok), FP (külpolitikai támogatások), CIP (versenyképességi és innovációs keretprogram). A Tanács álláspontja szerint a kohéziós politika egyik alapvető prioritása kell, hogy legyen a társadalmi és az öko-innováció ösztönzése. Az oktatásnak a piaci körülményekhez kell igazodnia, a készségeket kell fejleszteni, illetve elsajátítani. Ezáltal Európa vonzóvá válik a külföldi tehetségek számára. Vizsgálni kell azt is, hogyan lehet az európai munkaerőpiacot mobilizálni és a feltételeket javítani.⁴⁹

Az Európai Kutatási Térség (ERA) szervezeti működésének és irányításának javításáról szóló határozatot a Tanács 2009. december 3-án fogadta el. Meg kellett újítani a CREST

⁴⁹ *Milyen változásokat hoz a Lisszaboni Szerződés a soros elnöki feladatok ellátásában?*

http://www.euvonal.hu/index.php?op=kerdesvalasz_reszletes&kerdes_valasz_id=1617

Letöltve: 2011-06-22 és

Spanyol elnökség programja és eredményei

http://www.europatarsasag.hu/20070811tol_fajlok_itt/eltetoandrea.pdf

Letöltve: 2011-06-28

mandátumát, illetve új nevet is kapott: Európai Kutatási Térség Bizottsága elnevezést. Fő feladata a tanácsadás az Európai Bizottság és a Tanács részére. Ezek a tanácsok elsősorban stratégiai jellegűek, és a kutatás-fejlesztésre illetve az innovációs politikára vonatkoznak. Monitoring tevékenységet is végez, melynek során az ERA előrehaladását vizsgálja, illetve az ERA munkáját segíti különféle hatástanulmányokkal, értékelésekkel. A javaslatlátételek mellett miniszteri szintű konferenciák megszervezéséhez is hozzájárul. Kezdeményezi, támogatja a politikák közötti jobb koordinációt, különös tekintettel azokra, amelyek a tudásháromszög kivitelezéséhez relevánsak. Az ERAC működése az egyenrangú partnerség jegyében zajlik. Ez is jól tükrözi, hogy az EU és az egyes tagállamok osztoznak a hatáskörökön az ERAC kialakításában. A megújuló ERAC-nál a tagság összetételében nem történt változás, azonban a képviseleti szint emelkedett. Ez azt jelenti, hogy a társult országok képviselői, illetve az ERAC megfigyelői továbbá az Európai Parlament képviselői is képviseltetik magukat a szervezetben. Az alelnököt a tagállamok választják meg 2 éves időtartamra. Az elnöki teendőket a Bizottság látja el. Az ERAC éves munkaprogramját, valamint napirendjét is ő dolgozza ki. Santiago de Compostellában került sor az első ERAC ülésre, azonban az új mandátum szerinti szervezet csak a belga elnökség alatt állt fel. Tehát az ERAC-nak kiemelten fontos szerepe van a stratégiai kérdések korai megvitatásában. Fontos volt a Bizottság magyar résztvevőjének a tájékoztató szerepe a soros magyar elnökség ideje alatt, ugyanis ő közvetítette a bizottsági valamint a tagállami álláspontokat.

50

A kutatási programok egyszerűsítésére irányuló igények, már a trió programban is megjelentek. A spanyol elnökség ideje alatt egy kezdeményezés született azzal a céllal, hogy a K+F+I programok részvételi szabályait egyszerűsíteni kell megfelelő politikai ellenőrzés mellett. Azonban problémák is adódtak. Ugyanis a koordinálatlanság és a széleskörű komplexitás miatt egyre nőttek a végrehajtók és a pályázók terhei. Ez nagyon

⁵⁰ *Spanyol elnökség programja és eredményei*

http://www.europatarsasag.hu/20070811tol_fajlok_itt/eltetoandrea.pdf

Letöltve: 2011-06-28 és

A spanyol - belga - magyar trojka szakszervezeteinek állásfoglalása az EU elnökséggel kapcsolatban

http://www.kkdsz.hu/userimages/File/Trojka_Memorandum_HU.pdf Letöltve: 2011-07-25

negatívan befolyásolja az eszközök hatékonyságát, eredményességét. Ennek javítása érdekében három kisebb célkitűzés megfogalmazására került sor: a szabályok egyszerűsítése és gyorsítása, az interoperabilitás támogatása, az átláthatóság és a jobb hozzáférés biztosítása. Azoknak az alapelveknek a megfogalmazására is sor került, melyek nélkülözhetetlenek a fentebb leírtak betartásához, hiszen egy kényes bizalmi egyensúlyra van szükség a közpénzek ellenőrzése terén. A spanyol elnökség olyan gyorsan dolgozta ki a tervezetet, hogy a Bizottság még nem volt kész az egyszerűsítést tartalmazó közleménnyel. A közlemény lehetőségeket vázol fel és csak a keretprogramot érinti. A hibalehetőséget nem lehet teljes mértékben kizárni a pályázatok, az ellenőrzés, a pénzügyi folyamatok átalakítása során, ezért a belga elnökség ideje alatt további egyszerűsítéseket fogantatosítottak.⁵¹

A spanyol elnökségnek nagyon sűrű programokkal teli eseménynaptárra volt. A tanácsi következtetések koherenciában álltak a konferenciák megállapításaival. Ez konkrétan megfigyelhető volt a szegénység elleni harc Európa éve alkalmából megrendezett konferencián, amely konferencia üzenetei szolgálták az alapját az ERA szociális dimenziójáról szóló anyagnak, ami teljes egészében spanyol kezdeményezés.

6.2. Belga elnökség értékelése

Az euró-krízis médiában való folyamatos megjelenése beárnyékolta a belga elnökség munkáját és az elnökség figyelmét elterelte olyan komoly problémákról, mint például a klímaváltozás, a rendelkezésünkre álló természeti erőforrások mértéktelen kiaknázása. A másik komoly gondot az jelentette, hogy a belpolitikai viszályok miatt képtelenek voltak egy erős kormányzó pártot felállítani. Ezeket a hiányosságokat némiképp enyhítette az, hogy Belgiumban a három regionális kormányzat (flamand, vallon, brüsszeli) komoly szerepet vállalt az elnökség munkájában. Mindhárom elnökség konferenciákat rendezett, melynek fő célja az volt, hogy minél szélesebb tömeget vonjanak be a tárgyalásokba. A

⁵¹ *A spanyol - belga - magyar trojka szakszervezeteinek állásfoglalása az EU elnökséggel kapcsolatban*

http://www.kkdsz.hu/userimages/File/Trojka_Memorandum_HU.pdf Letöltve: 2011-07-25 és

Spanyol elnökség programja és eredményei

http://www.europatarsasag.hu/20070811tol_fajlok_itt/eltetoandrea.pdf

Letöltve: 2011-06-28

megtartott konferenciák jelentős része aktuális Uniós kérdésekkel foglalkozott, például társadalmi és fenntarthatósági követelmények, környezetvédelmi szabályozások stb.⁵²

Két kiemelkedően fontos ENSZ konferencia is megrendezésre került a belga soros elnökség ideje alatt. Ezeknek a konferenciáknak a jelentősége abban rejlik, hogy deklarálták az EU vezető szerepét a globális környezetvédelem területén. A Biológiai Sokféleség Egyezmény (nagoyai egyezmény) és a cancuni klímaegyezmény meghatározó szerepet játszott a globális együttműködés elérésének érdekében. Ezeknek a megegyezéseknek köszönhetően, a koppenhágai kudarc után rendeződni látszottak a vitás kérdések. Sok résztvevő vállalt szerepet abban, hogy ezek az eredmények létrejöhetnek. A fő eredményt azonban az jelentette, hogy az Uniós tagállamok és a Bizottság megfelelően együtt tudtak működni. Ennek köszönhetően bebizonyosodott, hogy az Unió el tudja látni a globális vezető szerepet.

Belgium egy nagyon sokoldalú programot állított össze. Számos konkrét programot, és feladatot jelöltek meg. Külön említésre érdemes, hogy a belga program mögött jól látható egy, az Unió jövőjét előrevetítő elképzelés. A program középpontjában egy olyan Európa áll, mely szociálisan érzékeny, energia hatékony, versenyképes, egységes, külpolitikailag jól átlátható. Az Unió önazonosságtudatának és értékeinek a kialakításában jelentős szerepet játszanak a fentebb leírtak. Azért, hogy az uniós állampolgárok EU-érdektelensége pozitív irányban változzon, szükséges az uniós identitás megfogalmazása. Előrelépést jelentett a belgák programja abban, hogy a bürokráciától elrugaszkodván a politikai szintér irányában is lépéseket tettek.

A belgák számára az elnökség azt is jelentette, hogy a nyelvileg és kultúrálisan megosztott országban elősegíti az egység és a belga önazonosságtudat megvalósulását. Ez Belgium esetében nagyon komoly dolognak számít. A belga integráció szerves részét képezi az Európai Unió integráció, ugyanis az összetartás felé mozdítja el a jelenlegi politikai szereplőket.

⁵² *A European Environmental Bureau (EEB) összefoglalója a belga elnökség eredményeiről*

<http://ceewebelnokseg.blogspot.com/2011/01/belga-elnokseg-ertekelese.html>

Letöltve. 2011-07-11 és

Joint CEPS, EGMONT and EPC Study: *The Treaty of Lisbon: A Second Look at the Institutional Innovations*. Brussels, 2010., 20-25., 36., 43-47., 60-63., 131., 136-139.

Véleményem szerint a belga programból hiányzott az uniós kisebbségpolitika problematikája. Ugyanis egy nagyon súlyos belpolitikai konfliktus játszódott le Magyarország és Szlovákia között. Ennek a kiváltó oka a határon túli magyarság számára a kettős állampolgárságot lehetővé tevő törvény megváltoztatása volt. Az ezt megelőző időszakban is nagyon feszült volt a viszony a két állam kapcsolatában (szlovák államnyelvtörvény). Számomra érthetetlen volt Belgium részéről a hallgatás, hiszen ők is több évtizede a flamand és vallon nyelvi küzdelmekben élnek. Mindezek tudatában sem fordítottak egyetlen sort sem programjukban ennek a problémának a felvetésére. Természetesen úgy is meg lehet közelíteni a kérdést, hogy az Uniónak nincs hatásköre ezen a területen, mivel a kisebbségvédelem nem képezi az Unió kompetenciáját. Mindazonáltal véleményem szerint az állampolgársági és nyelvi okokból történő negatív diszkrimináció, főként, ha határokon átívelő elemekről van szó már sértheti az Unió alapelveit. Következtetésképpen megállapíthatjuk, hogy az Unió politika teljes mértékben semlegességet mutat a tagállamokon belül felmerülő ilyen és ehhez hasonló konfliktusok esetén. Megítélésem szerint ezen változtatni kellene, ugyanis a Kelet-Közép-Európai térség államainak a történelmi eredetű konfliktusai már szerves részét alkotják az Unió belpolitikájának. A felmerült feszültségekkel előbb vagy utóbb, de foglalkozni kell.⁵³

6.3. Magyar elnökség (eredmények, hiányosságok)

2011. első félévében Magyarország töltötte be az Európai Unió soros elnöki tisztségét. Az eseményt nagy várakozás előzte meg, mind a hazai, mind a nemzetközi közvélemény részéről. Ez az érdeklődés abból eredt, hogy az újonnan megválasztott – Orbán Viktor vezette – kormány miként lesz képes megbirkózni a rá háruló nagy horderejű uniós feladatokkal, miként tudja folytatni az olyan fontos programokat, mint az Európa 2020 stratégia elindítása, a közös gazdasági kormányzásról szóló átfogó jogszabálycsomag elfogadása vagy az ír, görög, portugál adósságválságokon való felülkerekedés. Ezek a

⁵³ *A European Environmental Bureau (EEB) összefoglalója a belga elnökség eredményeiről*

<http://ceewebelnokseg.blogspot.com/2011/01/belga-elnokseg-ertekelese.html>

Letöltve: 2011-07-11 és

A Tanács 18 hónapra szóló programja

http://www.mfa.gov.hu/NR/rdonlyres/700BEE23-E6F7-4591-BA35-60EA53428BB5/0/trioprogram_HU.pdf

Letöltve: 2011-08-16

kihívások valamennyi uniós tagállamot -köztük Magyarországot is- súlyosan érintették, s fontos előfeltételét képezték a kohéziós és szociális stabilizációnak.

Belpolitikai okok miatt Spanyolország és Belgium elnökségét „láthatatlan” elnökségnek is szokták nevezni. A belga elnökség az elhúzódó kormányválság miatt a feladatok jelentős részét az Európai Bizottságra és az újonnan létrejött Európai Külügyi Szolgálatra ruházta át. Az aktuális kérdésekben (euró-krízis, adósságválság, euró-zóna) Magyarország mozgásteret eleve behatárolt volt, mivel hazánk nem tagja az euró-övezetnek.

A magyar kormány a soros elnökséget jó alkalomnak tekintette, hogy megvalósítsanak 3 fő célkitűzést. Magyarország hírnevének öregbítését és az országimázs erősítését a nemzetközi közvéleményben, a szakpolitikák megfelelő menedzselését, ami lehetőséget nyújthat az Unió belüli mozgáster kiszélesítésére, s folytatódhat az elnökség utáni időszakban is, emellett a kommunikációs csatornák felhasználásával Magyarország közvetítheti az Európai Unió eredményeit a hazai közvélemény felé, erősítve ezzel a magyar társadalomban az európai identitástudatot és az integráció iránti elkötelezettséget.

Az uniós tagállamok között egyetértés mutatkozik abban, hogy a magyar szakmai delegáció kiemelkedően jó teljesítményt nyújtott a másfél éves trió elnöksége alatt. Az előkészítés során a megelőző kormányok és a Magyar Országgyűlés európai uniós elnökségi bizottsága sikeres munkát végzett. Tévesnek bizonyultak azok a feltételezések, hogy a kormányváltással járó személyi változások megakasztják a közös munkát.⁵⁴

Az egységes európai energiapolitikáról és energiapiacról szóló EiT döntés előkészítésében, továbbá a gazdasági és költségvetési fegyelem erősítését célzó intézkedések megvalósításában is fontos szerepet játszott a magyar elnökség. (Ez az úgynevezett hatos

⁵⁴ *Félig teli pohár: a magyar EU-elnökség értékelése*

http://hazaeshaladas.blog.hu/2011/07/01/felig_teli_pohar_a_magyar_eu_elnokseg_ertekelese

Letöltve: 2011-08-06 és

EPP Group in the European Parliament

<http://www.eppgroup.eu/press/showpr.asp?prcontroldoctypeid=1&prcontrolid=10492&prcontentid=17718&prcontentlg=hu> Letöltve: 2011-07-22 valamint

Hungary plunges into EU hot water in steering role

<http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-12120474>

Letöltve: 2011-07-24

jogszabálycsomag.) Elfogadása azonban az Európai Parlament és a Tanács egyetértésén fog múlni a lengyel elnökség ideje alatt. Az adminisztrációnak kulcsszerepe volt abban is, hogy megakadályozta azokat a populista törekvéseket melyek a schengeni *acquis communautaire* gyengítésére irányultak. Mindezek mellett számos kisebb és kevésbé látványos munkát is elvégzett: például fogyasztóvédelem, az iparjogvédelem, a klónozott eredetű élelmiszerek, a Galileo program valamint a határokon átívelő egészségügyi jogszabályok területén.

Jelentős előrelépésnek számítanak a Horvátország csatlakozását előremozdító politikai megállapodások, valamint az Európai Duna Régió Stratégia kidolgozása és elfogadása, valamint a nemzeti romastratégia kidolgozása. Ezek az ügyek nemzetstratégiai jelentőséggel bírnak Magyarország számára, s az Európai Bizottság és a kormány szoros együttműködésének eredményeként valósulhattak meg.

Bár Magyarország nem vállalt tevékeny szerepet a NATO líbiai akciójában, a magyar nagykövetség sikeresen betöltötte a közvetítő szerepet az Európai Unió és az USA között. Emellett a magyar követség aktívan részt vett négy foglyul ejtett külföldi újságíró kiszabadításában is.

Sajnos nem minden az eredeti elképzelések szerint alakult. A váratlan nemzetközi események elvonták a figyelem egy részét a magyar elnökség munkájáról. Ilyen volt az „arab tavasz”, amely a számunkra oly fontosnak tartott Keleti Partnerségről is elterelte a figyelmet, s egy rövid ideig még a horvát csatlakozást is destabilizálta. Német és francia ellenállás miatt megghiúsult Románia és Bulgária schengeni csatlakozása is. Mindez azonban nem a magyar elnökség hibájából adódott.⁵⁵

⁵⁵ *Hungary plunges into EU hot water in steering role*

<http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-12120474>

Letöltve: 2011-07-24 és

EU questions Hungary as presidency opens

http://article.wn.com/view/2011/01/04/EU_questions_Hungary_as_presidency_opens/

Letöltve: 2011-08-10 valamint

EPP Group in the European Parliament

<http://www.eppgroup.eu/press/showpr.asp?prcontroldoctypeid=1&prcontrolid=10492&prcontentid=17718&prcontentlg=hu> Letöltve: 2011-07-22

A magyar soros elnökség munkáját megnehezítették a Magyarországon zajló belpolitikai események: a magánnyugdíj-pénztárak államosítása, a különadók, a médiatörvény, az Alkotmánybíróság jogkörének szűkítése, a jegybank elnöke elleni fellépések stb. Mindezekhez társult a Tanács épületében kiállított történelmi szőnyeg, amely azonnal heves indulatokat váltott ki a szomszédos országok (pl. Szlovákia) egyes politikai vezetőiből. Ez, és az ehhez hasonló lépések beárnyékolta a magyar kormány az ország politikai presztízsének növelésére irányuló törekvéseit. Magyarország miniszterelnökének unióellenes kijelentései értetlenséget váltottak ki az európai vezetőkből, elvonták a nemzetközi közvélemény figyelmét a valódi sikerekről. Ilyen volt például a Fellegi Tamás nemzeti fejlesztési miniszter által kidolgozott és sikeresen megtartott energiacsúcs 2011. február 4-én, mellyel a nemzetközi sajtó csak alig, míg a magyar médiatörvénnyel szinte naponta foglalkozott.

Stratégiai szempontból erősen vitatható, hogy Magyarország nem vett részt a nyugdíjak jövőjét megvitató európai konferencián. Hasonló eset az Euro Plusz Paktumtól való távolmaradás is, amely komoly pozícióvesztést eredményezhet a jövőben. Magyarország egy olyan témakörből maradt távol, ahol a konkrét viták mellett érdekérvényesítő képességét is eredményesen alkalmazhatta volna. Orbán Viktor miniszterelnök azzal magyarázta hazánk távolmaradását, hogy nem ért egyet a Paktum adóharmonizációra vonatkozó részével. A Paktum azonban deklarálja, hogy „a közvetlen adózás továbbra is nemzeti hatáskörbe fog tartozni”, és csupán többoldalú konzultációt helyez kilátásba a tagállamok között. ⁵⁶

Kedvezőtlenül alakult a kapcsolat az Európai Parlamenttel is. A magyar belpolitikai eseményekről két alkalommal rendkívüli vitanapot tartottak, melynek témáját a magyar

⁵⁶ *EU questions Hungary as presidency opens*

http://article.wn.com/view/2011/01/04/EU_questions_Hungary_as_presidency_opens/

Letöltve: 2011-08-10 és

EPP Group in the European Parliament

<http://www.eppgroup.eu/press/showpr.asp?prcontroldoctypeid=1&prcontrolid=10492&prcontentid=17718&prcontentlg=hu>

Letöltve: 2011-07-22 valamint

Félig teli pohár: a magyar EU-elnökség értékelése

http://hazaeshaladas.blog.hu/2011/07/01/felig_teli_pohar_a_magyar_eu_elnokseg_ertekelese

Letöltve: 2011-08-06

alkotmánytervezet és a médiatörvény szolgálta. A fentebb leírt belpolitikai okok miatt az Európai Néppárton belül is gyengült a Fidesz pozíciója, s erős törésvonal alakult ki a néppárti politikusok között

A magyar soros elnökség nem tudta megfelelően felhasználni az 1989-es rendszerváltásnál szerzett erkölcsi tőkét az "arab tavasz" eseményeinél. Bulgária és Lengyelország gyorsabban és sikeresebben reagált a nemzetközi eseményekre, mint a magyar kormány. A tétlenség és a belpolitikai konfliktusok miatt a magyar államfőt nem hívták meg a líbiai válsággal foglalkozó csúcstalálkozóra. Megítélésem szerint legalább egy szimbolikus felajánlást kellett volna nyújtatnunk az ENSZ határozat kieszközölése céljából megalakult koalíciónak.

A szokványosnak tekinthető feladatok (infó-kampányok, kiadványok, szakmai konferenciák) mellett a kormány nem fektetett elég hangsúlyt arra, hogy az európai értékeket és az Európai Uniót népszerűsítse hazánkban. Orbán Viktor miniszterelnök kommunikációja a nemzeti értékeket, érdekeket helyezte előtérbe, néha kissé aszimmetrikussá téve az arányokat. („Brüsszel nekünk nem diktálhat”), Ezzel is magyarázható, hogy a magyar állampolgárok nem kaptak kellő tájékoztatást a fennálló európai lehetőségekről. A Medián és a Policy Solutions elemzése alapján ugyan sokan hallottak a soros elnökségről, de annak részleteit nem ismerték. A megkérdezettek 29%-a szerint javult hazánk presztízse, 49% szerint sikeresnek tekinthető a magyar soros elnökség, ugyanakkor a válaszadók 67%-a egyetlen eseményt sem tudott megnevezni az elnökség időszakából.⁵⁷

⁵⁷ *Hungary plunges into EU hot water in steering role*

<http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-12120474>

Letöltve: 2011-07-24 és

EU questions Hungary as presidency opens

http://article.wn.com/view/2011/01/04/EU_questions_Hungary_as_presidency_opens/

Letöltve: 2011-08-10 valamint

EPP Group in the European Parliament

<http://www.eppgroup.eu/press/showpr.asp?prcontroldoctypeid=1&prcontrolid=10492&prcontentid=17718&prcontentlg=hu>

Letöltve: 2011-07-22

Összességében a magyar soros elnökség belső mérlege a kitűzött célok megvalósulása szempontjából vegyes képet mutat. Az ország presztízsének növelése érdekében tett erőfeszítések kevésbé érték el céljukat, bár az is tény, hogy ezek a „beruházások” nem egy-két hónap alatt hoznak eredményt. A szakmai ügyek ellátása viszont sikeresnek mondható. Ha a közvélemény szempontjából tekintjük, akkor az integráció iránti elkötelezettség mértékének növelésére irányuló szándékok eredményességének mérésére nem állnak rendelkezésünkre objektív számadatok. Véleményem a sajtó/publicisztika értékelésére épül, tudományos szempontból ezért fenntartással kell kezelni.

6.4. A magyar soros elnökség „közről”. Interjú Dr. Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettessel.

Véleménye szerint mennyiben járult hozzá a soros elnökség intézménye a tagállamok közötti együttműködés hatékonyabbá tételéhez?

A magyar elnökség viszonylag hatékonyan tudta működtetni az egyeztetést. Ez közmegegyezés volt az Európai Unióban is. Azok az ügyek, amelyeket a magyar elnökség alatt elfogadtunk azok számban is és jelentőségében is meghaladták az azt megelőző belga és spanyol illetve az azt követő lengyel vagy dán elnökséget. Ebből a szempontból mindenképpen hatékony és jó minőségű volt a közvetítésünk.

Véleménye szerint a soros elnökség inkább szimbolikus jellegű vagy tényleges szervező és koordináló fóruma-e az Európai Uniónak?

Ez ténylegesen egy szervező és koordináló fórum, a magyar diplomatáknak rengeteg munkát kellett végezniük. A magyar soros elnökség ugyanis egybeesett a görög válság kirobbanásával. A váratlan események (pl. arab forradalmak) miatt az integráció tematikájában gyors változtatásokat kellett eszközölni.

A trojka elnökség mennyiben jelentett előrelépést a korábbi együttműködési formákhoz képest?

Személyes tapasztalatom a spanyol és a belga elnökségről van és én nem éreztem különösebben azt, hogy a korábbihoz képest szorosabb lett volna az együttműködés a spanyol –belga-magyar trióban. A magyar elnökség alatt nem volt tapasztalható spanyol és belga segítség. Igazán szoros együttműködést a minket követő lengyelekkel sikerült kialakítani.

Elméleti elgondolásban van a hiba, vagy a gyakorlati megvalósításban?

Szerintem egy szükségmegoldás a félévente váltakozó soros elnökség, amit megpróbálnak időről-időre más és más intézményi megoldással felváltani, megreformálni. Az biztos, hogy a jövőben el kell dönteni, hogy inkább a nemzeti szint lesz a meghatározó vagy pedig a közösségi szint.

A trió elnökségek közül melyiket tartja a legsikeresebbnek?

A Lisszaboni Szerződés óta a spanyol- belga-magyar elnökség volt az, amely trojkaként működött. Közös vonásként említhető, hogy az elnökségek logói azonosak voltak, csak az országok zászlói cserélődtek benne és azonos prioritásokat próbált felállítani a három ország. A minket követő lengyel–dán–ciprusi trojkánál a tartalmi együttműködés egyáltalán nem figyelhető meg. Szerintem ez egy „halálra ítélt” kezdeményezés.

Tapasztalhatóak voltak-e kulturális, politikai ellentétek a soros elnökség tagállamai között?

Politikai ellentétek természetesen voltak, ezek mindig is vannak. Ez nem is elsősorban abból adódik, hogy milyen színezetű kormánya van az országnak, hiszen Belgiumnak jobboldali, míg Spanyolországnak baloldali kormánya volt akkor, de ettől függetlenül voltak olyan kérdések ahol a három ország kiválóan együtt tudott működni. Ez inkább a nemzeti érdekektől függött. A három ország három teljesen különböző geopolitikai térben helyezkedik el ebből adódóan eltérő érdekei vannak Spanyolországnak, Belgiumnak és Magyarországnak ezért az ellentétek inkább ebből adódtak.

Kormányzati szinten 2 minisztérium volt, amelyeknek kitüntetett szerepe volt a magyar soros elnökség lebonyolításában. A Külügyminisztérium, illetve az Ön által vezetett Közigazgatás- és Igazságügyi Minisztérium között milyen elvek alapján történt a feladatok elhatárolása?

A Külügyminisztérium volt a főszereplő, mely az Európai Unió elnökségi időszaknak az általános koordinátora volt. A Közigazgatás- és Igazságügyi Minisztérium a belpolitikai koordinációt végezte és összefogta a különböző minisztériumok között azokat a tárgyalásokat, rendezvényeket melyek Magyarországon zajlottak.

A magyar soros elnökség alatt tárgyalt témák közül Ön személy szerint melyiket tartja a leg sikeresebbnek?

Magyar sikerként tudjuk felmutatni a „6-os csomag” vagy más néven gazdasági szemesztert. Tehát a gazdasági kormányzás témájában elért eredményeket, ahol szorosabb együttműködést tűztünk ki célul. A külkapcsolatok területén a Horvátországgal folyó uniós csatlakozási tárgyalások lezárását emelném ki és mindezekén túl az Európai Roma Stratégia megalkotása köthető egyértelműen a magyar elnökséghez.

Az eredeti elképzelésekhez képest hol sikerült legkevésbé megvalósítani a kitűzött célokat?

Románia és Bulgária schengeni övezethez való csatlakozásánál, amit szerettünk volna megvalósítani a magyar elnökség ideje alatt. Ez végül Németország, Franciaország és Hollandia ellenállása miatt meghiúsult.

Ha felszabad tennem ezt a kérdést, akkor melyik téma volt az, melynek a végigvitelét Ön különösen a szívügyének tekintett?

Egyrészt az áldozatvédelem/áldozatvédelmi kérdéscsomag elfogadását, másrészt pedig a gyermekek elleni szexuális bántalmazás Európai Unió szintű jogi szabályozását.

Mennyire volt sikeres az ügyek átadása a lengyel elnökség részére?

Ez egy nagyon jó ütemű, hangulatú átadás volt olyannyira, hogy a lengyeleket már a magyar elnökség alatt is meghívtuk olyan rendezvényekre, melyeket mi szerveztünk. Ezáltal jobban megismerhették az elnökségi tevékenységünket.

Ön az Európai Unió működésében jelenleg hol látja a legnagyobb problémát?

Rengeteg gond van, hiszen az egész intézményrendszer iszonyatos válságban van. Maga a bővítés is komoly problémákkal küzd. A legnagyobb gondot az intézmények működésében: Európai Bizottság, Európai Tanács, Európai Parlament közötti feladatmegosztás tisztázatlanságában látom.

Hogy tapasztalta, melyik az a terület ahol a legnehezebben alakul ki a tagállamok közötti konszenzus?

Minden területen nehezen alakul ki. De talán a legnehezebben – ez látszik a mostani gazdasági válság kezelése, illetve a görög válság kezelése során is – minden olyan kérdésnél, amely anyagi gondokkal is jár, vagyis többletpénzt igényel, az természetesen véleménykülönbséget eredményez a tagállamok között.

Miért nehéz megteremteni a nemzeti érdek és a közösségi érdekérvényesítés közötti összhangot?

Nem mindenkinek nehéz megteremteni. Van arra is példa, amikor egy ország úgy gondolja, hogy alapvető nemzeti érdeke a közösségi érdek széleskörű érvényesítése.

Alapvetően azonban azért nehéz megteremteni az összhangot, mert túlságosan sokszínű az Európai Unió. Mint ahogy már a trió kapcsán is említettem Magyarország és Spanyolország között kevés a közös érdek. A legtöbb esetben mi más megoldást javasoltunk, mint ők. Értelemszerűen Németország és Magyarország között is sok kérdésben eltérő a két ország álláspontja. Ebből erednek a nézetkülönbségek és a konfliktusok.

Az EU kommunikáció irányítása szaktárca szinten az Ön minisztériumához tartozott. Kérdőíves kutatásom során az erre vonatkozó válaszoknál tapasztaltam a legerőteljesebb kritikát. Az országimázusra vonatkozó kérdést a válaszadók úgy ítélték meg, hogy a belpolitikai események elvonták a figyelmet a soros elnökségről. Amíg a szakmai munkát sikeresnek ítélték addig a kormány tevékenységével kapcsolatban azt hangsúlyozták, hogy konfrontatív magatartása miatt nem járult hozzá a Magyarországról alkotott kép pozitív irányú változásaihoz. Ön mivel magyarázná ezt az ellentmondásos helyzetet?

Erre szokták azt mondani, hogy egy rossz hír általában háromszor olyan gyorsan ér körbe, mint egy jó hír főleg azért mert sokkal érdekesebb. Valóban voltak belpolitikai konfliktusok ez nyilvánvalóan sokkal érdekesebb volt a nemzetközi sajtó számára, mint a szakmai munka. Véleményem szerint ez nem az országimázssal függ össze, hanem sokkal inkább egy ország politikai klímájával. Én úgy ítélem meg, hogy mindez nem rontotta le a magyar EU elnökség eredményeit. Ha megnézzük a nemzetközi sajtót azt látjuk, hogy más országokkal kapcsolatban is jelentek meg kritikus elemzések.⁵⁸

⁵⁸ Interjú készítésének dátuma: 2012.02.23.

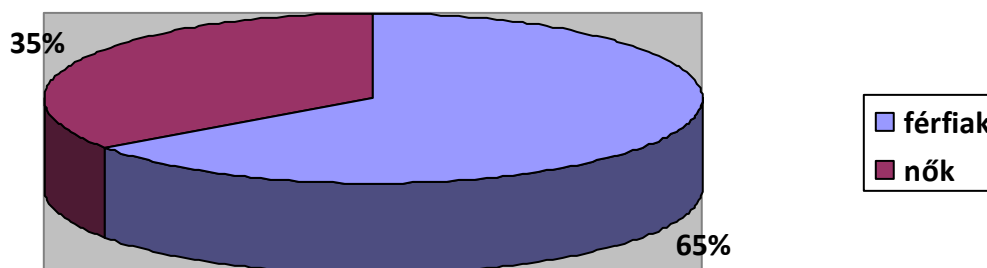
Interjúalany: Dr. Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettes

VII. Kérdőíves felmérés a magyar soros elnökség tevékenységéről

A magyar soros elnökség munkájáról kérdőíves felmérést készítettem. A kérdőívet összesen 409 személy töltötte ki, 142 nő, és 267 férfi.

1. ábra

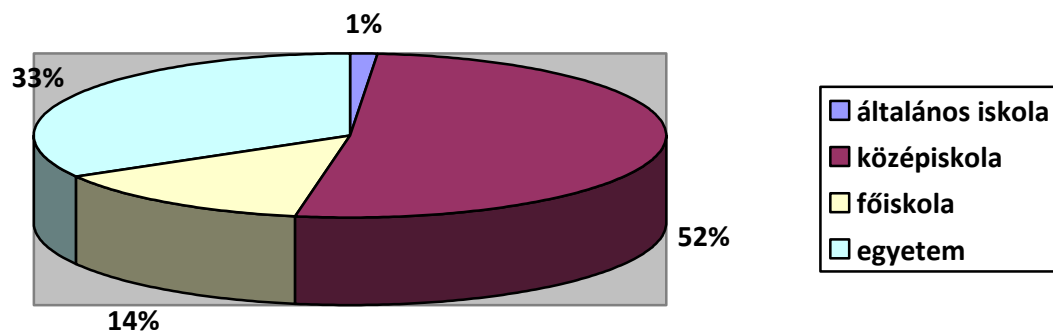
A válaszadók nemenkénti megoszlása (%)



A megkérdezettek két oktatási intézmény (Pannon Egyetem, Budapesti Műszaki Egyetem) oktatói, illetve hallgatói közül kerültek ki, közel fele-fele arányban 47%-53%. A válaszadók között 330 hallgató, és 79 oktató töltötte ki a kérdőívet. (A vélemények összesítésénél intézmények és oktató/hallgató megoszlása szerint a kutatás jelenlegi stádiumában nem differenciáltuk a rendelkezésre álló adatokat).

2. ábra

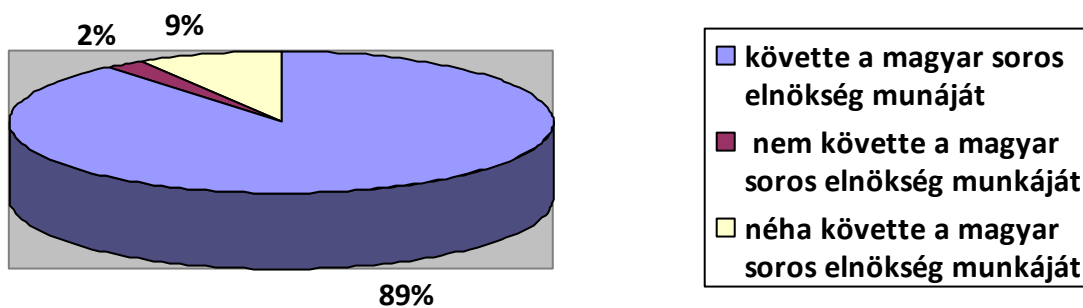
A válaszadók megoszlása iskolai végzettség szerint.



A kérdőívet kitöltők több mint háromnegyede (99%) középiskolai, illetve egyetemi/felsőfokú végzettséggel rendelkezett.

3. ábra

A soros elnökség munkájának figyelemmel kísérése.

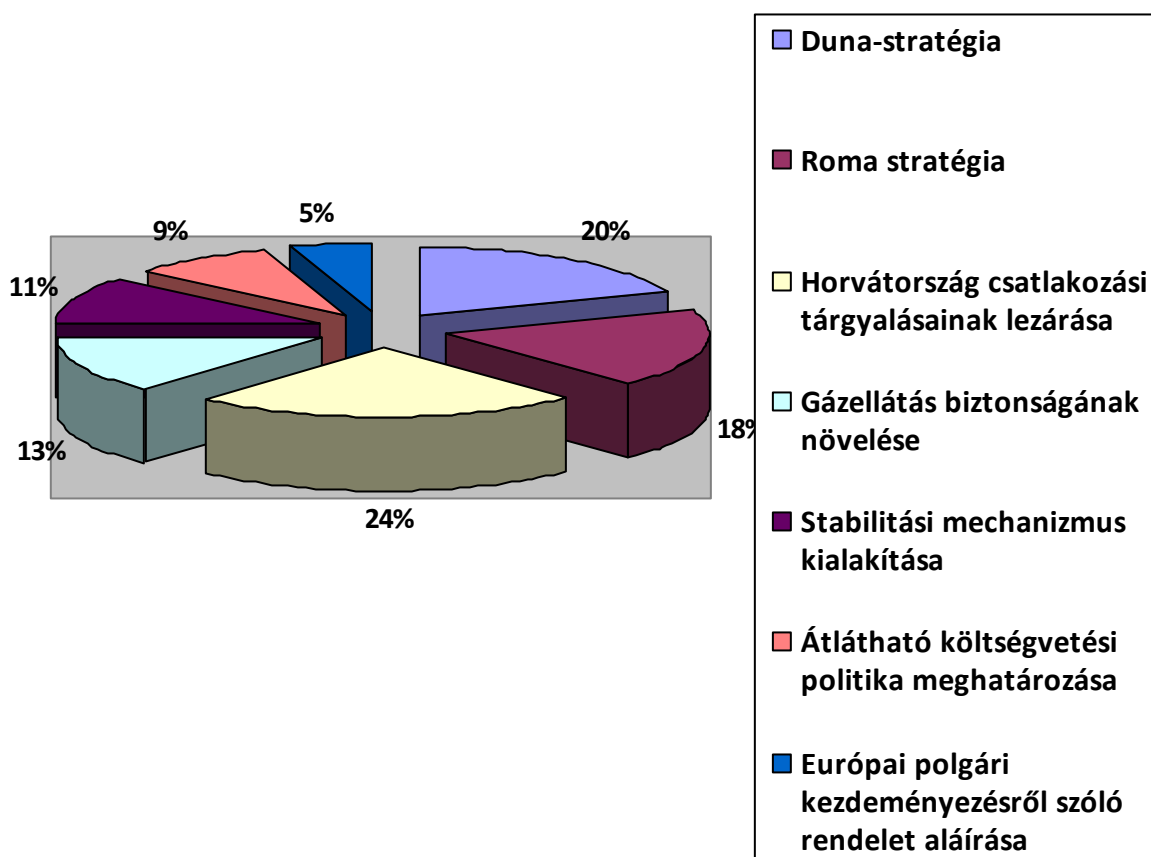


A válaszadó 409 személy közül kimagaslóan sokan (89%) követték nyomon a magyar soros elnökség tevékenységét. Ezt azért tartom figyelemreméltónak, mert ez az adat jelentősen eltér a Policy Solutions és a Medián kutatóintézet 2009-es felmérésétől, és cáfolja azt a közvélekedést, hogy az állampolgárok nem érdeklődnek az EU ügyek iránt.

Igaz viszont, hogy a felmérésben résztvevők nem a magyar társadalmat reprezentálják, hanem azon belül egy a „szakmájukból” adódóan információ orientált társadalmi csoportot képviseltek.

4. ábra

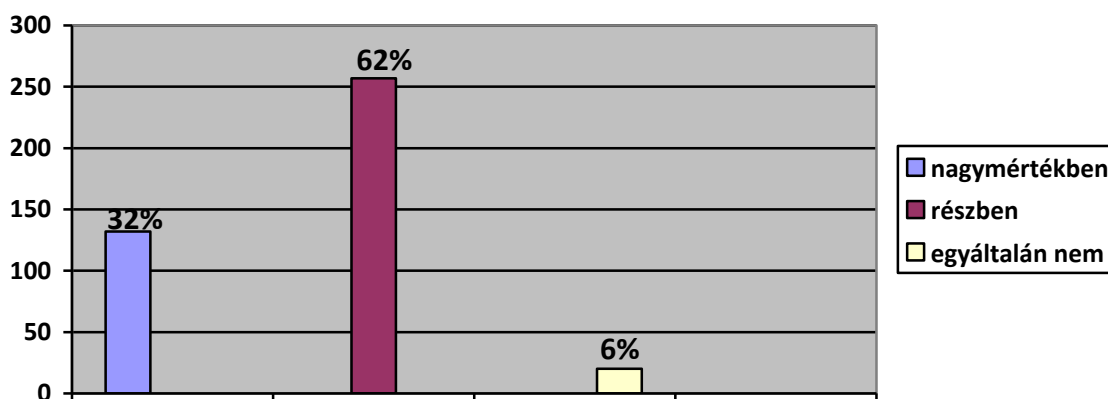
A magyar soros elnökség által elért eredmények fontossági sorrendje (%)



A válaszadók mintegy negyede (24%) Horvátország csatlakozási tárgyalásának a lezárását tette az első helyre. Közel azonos eredménnyel (20%) a második helyen szerepelt a Duna-stratégia biztonságának növelésére irányuló határozat. Viszonylag szorosan (18%) következett fontossági sorrendben a Roma stratégia megalkotása és elfogadása. 13% (53 fő) tartotta a legfontosabbnak a gázellátás biztonságának növelésére irányuló határozat elfogadását. Ezt követte 11%-al (45 fő) a stabilitási mechanizmus elfogadása. Hatodik (9%) helyen említették fontossági sorrendben az átlátható költségvetési politika meghatározását. A megadott hét választási lehetőség közül 7. helyre (5%) az Európai Polgári Kezdeményezésről szóló rendelet elfogadása került.

5. ábra

A belpolitikai események hatása a soros elnökség tevékenységére (%)

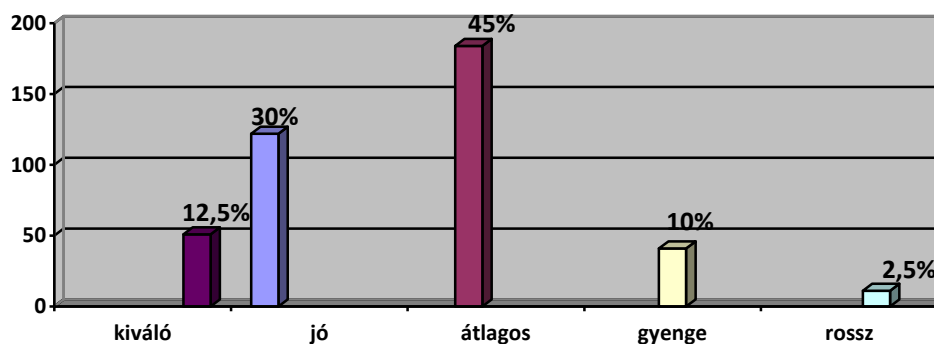


Elemzők egy jelentős része azt az álláspontot képviseli, hogy a belpolitikai események nagymértékben befolyásolták az elnökség munkáját. Ezzel szemben a fenti oszlopgrafikonról az olvasható le, hogy a megkérdezettek többsége szerint, csak részben befolyásolták a belpolitikai események a soros elnökség munkáját, azaz nem vonták el az elnökség energiáját az uniós feladatok teljesítése elől, s nem rontották a munka hatékonyságát.

A soros elnökség tevékenységéről szóló információkat el kell juttatni az állampolgárokhoz. Az alábbi diagramon a magyar kormány kommunikációs politikájának a megítélése látható a kérdőívet kitöltő személyek véleménye alapján.

6. ábra

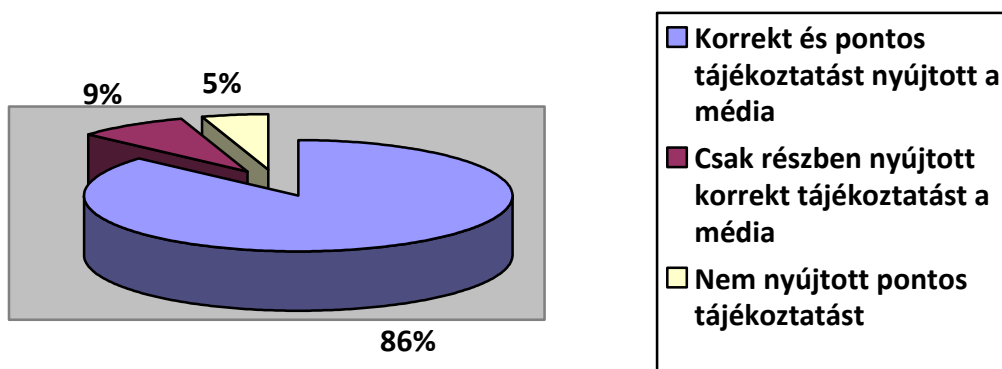
A magyar kormány kommunikációs politikájának megítélése (%)



A kérdőívet kitöltő 409 személy közül 45% (184 fő) válaszolta azt, hogy „átlagos” volt a kormány kommunikációs politikája. 30% (122 fő) gondolta úgy, hogy „jó” volt. A megkérdezettek 12,5% (51 fő) választotta a „kiváló” minősítést. 10% (41 fő) „gyengének” minősítette a kommunikációs politikát. 2,5 % (11 fő) „rossznak” ítélte meg. A fentiekből jól látható, hogy a megkérdezettek többsége az átlagos és a jó/kiváló minősítést választotta. A személyes megkérdezés során az is kiderült, hogy a kommunikációs „csatornák” közül a kormány által létrehozott „EU-honlapot” ítélték a leghatékonyabbnak.

7. ábra

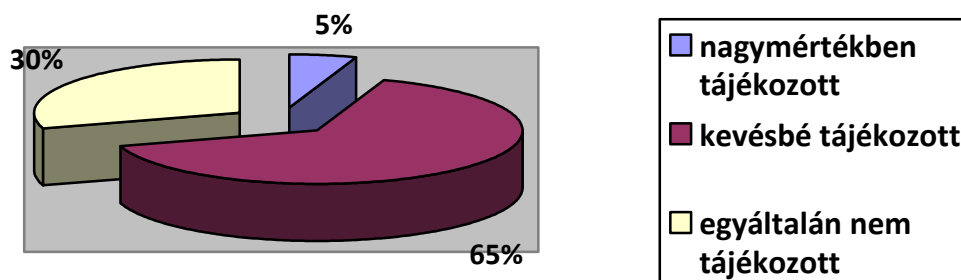
Vélemények a média által nyújtott tájékoztatás korrektségéről (%)



A válaszadók döntő többsége egyetértett abban, hogy a média (írott és elektronikus sajtó) korrekt tájékoztatást nyújtott a soros elnökség tevékenységéről. (Függetlenül az értékelés pozitív vagy negatív végkicsengésétől.)

8. ábra

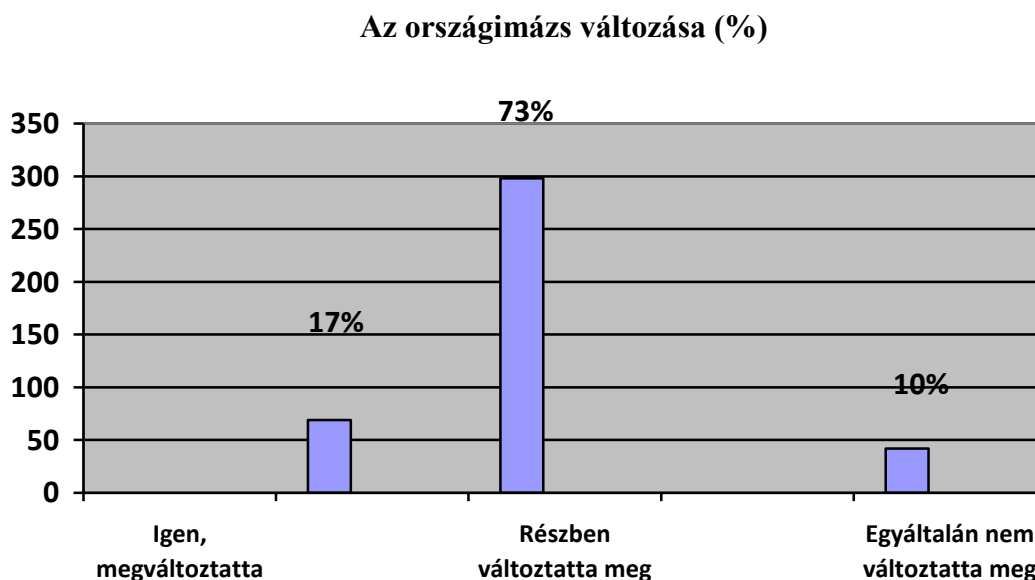
A válaszadók tájékozottságának mértéke (%)



A két korábbi diagram által közölt eredmény alapján meglepő, hogy a megkérdezettek nagyobb hányada (65%) a „kevésbé tájékozott” kategóriába sorolta önmagát. Ennek egyik magyarázata az lehet, hogy hiába nyújtott korrekt és pontos tájékoztatást a média, az emberek jelentős része nem követte nyomon az Uniós eseményeket. Szerintem a magyar társadalomban elég nagy érdektelenség figyelhető meg az Uniós ügyek tekintetében, s ezen a soros elnökség tevékenysége sem változtatott érdemlegesen.

A kérdőív utolsó kérdésében arra voltunk kíváncsiak, hogy a soros elnökség tevékenysége, illetve a kormány és a média kommunikációja mennyiben változtatta meg a Magyarországról korábban kialakult „imázst” (országképet).

9. ábra



A válaszadók 16,87% (69 fő) választotta az „igen megváltoztatta” lehetőséget. Ezen belül 32 fő (7,8%) mondta, hogy pozitív irányba változtatta meg, mert „lehetőségünk nyílt megmutatni magunkat,” „mindenki megismerhetett minket munka közben is,” „megismerhették Magyarország értékeit,” „bepillantást nyerhettek hazánk kultúrájába”.

A nyitott kérdésre adott válaszok, háromnegyede, 73% (298 fő) a „részben változtatta meg” véleményt tükrözte. Ezen belül 182 fő 44% mondta, hogy negatív irányban, mert „külpolitikailag romlott hazánk megítélése,” „megismerhették az „igazi” jellemünket,” „a belpolitikai események miatt negatív kép alakult ki rólunk,” „háttérbe szorultak azok a

kezdeményezések, politikák, amelyeken keresztül javítani tudtunk volna Magyarország imázsán”.

A válaszadók 10,26% mondta azt, hogy „egyáltalán nem változott meg a kép a soros elnökség tevékenységének következtében”.

Összességében tehát azt mondhatjuk, hogy a megkérdezettek közel fele (182 fő) úgy ítélte meg, hogy döntően a belpolitikai események miatt a Magyarországról korábban kialakult kép romlott, „viszálykodó” nemzet képet sugároztuk a külvilág felé, s a válaszadók nem egészen egytizede (7,8%) állította csak határozottan azt, hogy a soros elnökség révén javult a magyar országimázs.

VIII. Konklúzió

A soros elnökség intézménye az integráció kezdetétől jelenlévő szerve az EK-nak. Koordinációs tevékenysége szorosan kapcsolódott a Tanács, majd az Európai Tanács tevékenységéhez, támogatva azok működését. Ugyanakkor a soros elnökség intézménye jó alkalmat jelentett az éppen „soros” ország számára, hogy országát jobban megismertesse a nemzetközi közvéleménnyel. A sikeres elnökség jelentősen hozzájárulhatott a soros elnök bel-és külpolitikai presztízsének növeléséhez is.

A soros elnökség intézményét megítélő vélemények megegyeztek abban, hogy a hathónapos váltás gátolja a folyamatos ügymenetet, fékezi a közös döntéshozatalt, lassítja a kompromisszumok kialakítását, összességében nem erősíti az Európai Unió hatékony működését.

A Lisszaboni Szerződés reformjainak egyikeként ezért a soros elnökség intézményét is átalakították, áttérve a hármas (csoportos) elnökség intézményére. Ez lehetőséget nyújtott a hosszútávú tervezésre csakúgy, mint a tapasztalatok, szakértelem hatékonyabb megosztására és ezzel egy eredményesebb kooperáció megvalósítására.

Magyarország számára a bizonyítás ideje a 2010. január 1.-2011. június 30-ig tartó spanyol –belga - magyar soros elnökséggel érkezett el.

Az Európai Unió elnökségi felkészülésénél megfigyelhető, hogy a már rutinosabb tagországokban a kormány és az ellenzéki pártok között nagymértékű konszenzus tapasztalható. Ez annak érdekében történik, hogy az adott ország minél többet tudjon profitálni a soros elnökség nyújtotta lehetőségekből. Az újonnan csatlakozott tagállamok közül Szlovéniában rendkívül sikeresen oldották meg az egyeztetéseket. Mindez annak ellenére történt, hogy a szlovén kormány megbukott a soros elnökséget követő választásokon. Belgium és Csehország példája viszont negatív. Mindkét tagállamban az Unió elnökség „ügye” alárendelt szerepet töltött be az instabil belpolitikai viszonyok miatt.

A hazánkban meglévő öt, majd a kormányváltás után négyparti konzultációk eredményeként létrejött az a szükséges nemzeti minimum, melynek következtében Magyarországnak lehetősége volt egységesen fellépni a nemzetközi közvélemény előtt.

A már rutinosabb tagállamoknak elég volt 1-2 év a felkészülésre, míg az újonnan csatlakozott államoknak 3-4 évre volt szükségük ehhez. A Lisszaboni Szerződés által létrehozott „trió” elnökségi rendszer rákényszerítette a tagállamokat arra, hogy minél korábban megkezdjék az egyeztetéseket a közös célokról. Át kellett venniük azokat az ügyeket, amelyeket a megelőző elnökségektől örökölték, s amelyek több trió elnökségek időszakán is végighúzódtak. Ilyen például a klíma- és energiapolitika stb.

Hangsúlyozni kell azt is, hogy a felkészülés egy nagyon komplex és bonyolult folyamat. Annak ellenére, hogy egy konkrét elnökség több évvel korábban megkezdte a felkészülést, ez még nem jelenti azt, hogy azonnal eredményeket és kész tényeket közöl a programjáról. Például a svéd elnökség is csak a hivatalba lépést megelőzően hozta nyilvánosságra a prioritásokat, konkrét célokat. Magyarország a felkészülés során fokozatosan alakította ki és hozta nyilvánosságra célkitűzéseit.

A spanyol- belga-magyar trió elnökség 2010. január 1-én vette át az elnökségi feladatokat. Nagyon nehéz időszakban kezdte meg működését. Megoldást kellett találni a gazdasági válság okozta társadalmi, szociális, problémákra (munkanélküliség, szegénység). Meg kellett felelni a nemzetközi kihívásoknak (az unió globális nemzetközi szereplővé válása, „arab tavasz”) és alkalmazkodni kellett a folyamatosan változó nemzetközi eseményekhez. A három elnökség elkötelezetten kezdte meg a munkát annak érdekében, hogy egy integráltabb, egységesebb, szociálisan érzékeny és versenyképes Európa szülessen. Mindezen célkitűzések alapját és fenntarthatóságát a globális kihívásoknak is megfelelő erős gazdaság létrehozása jelentheti. Olyan megoldásokon dolgozott a három elnökség, ami sikeres választ adhat a kihívásokra és tovább erősítik Európát.

A pénzügyi és gazdasági válság következményei alapvetően meghatározták a trió elnökség munkáját. A válság utóhatásainak kezelésére súlyos intézkedéseket kellett bevezetni. Az euro-övezetben nagy instabilitás mutatkozott a megnövekedett államadósságok miatt, ezért egy új pénzügyi felügyeleti rendszer létrehozása vált szükségessé. A három elnökség célul

tűzte ki egy átfogó jogszabálycsomagnak a megalkotását, mely magában foglalja a gazdasági kormányzás megerősítését. (Az úgynevezett hatos jogszabály-csomagot a magyar elnökség alatt fogadták el.) A trió elnökség első feléve a körülményekhez képest sikeresen, időben zárult. Ez jelentős mértékben elősegítette Európa pénzügyi stabilitását és versenyképességének növekedését.

A közös európai valuta stabilitásának megóvása érdekében is komoly lépésekre került sor. Létrehoztak egy pénzügyi stabilitási eszközt, kidolgozták az európai stabilitási mechanizmust. Ennek köszönhetően jobban nyomon lehet követni az államadósságok alakulását, s időben meg lehet hozni a védőintézkedéseket.

A trió elnökség mindent elkövetett annak érdekében, hogy a gazdaság versenyképességét erősíteni tudják. Tagállami szinten is elfogadásra került az Európa 2020 stratégia, amely a munkahelyteremtést és a fenntartható növekedést tartalmazza fő célként. Megállapodás született az egységes piacot támogató intézkedések ügyében, és a kis- és a középvállalkozásokra vonatkozó szabályokat is sikerült egyszerűsíteni.

Sor került az Európai Unió közös politikáinak az összehangolására. Kidolgozták a közös energiapolitikára vonatkozó szabályokat. A kohéziós politika összehangolásáról is megegyezés született a tagállamok között. A tagállamok elfogadták a Duna-stratégiára vonatkozó együttműködést. Megállapodás született a közös agrárpolitika prioritásairól.

Az európai jogszabályok fejlesztését nagyon fontos célként kezelte a „trió” elnökség. Ugyanis ez az a terület, amely az uniós állampolgárok mindennapi életét meghatározza. Új jogszabályok kidolgozására és továbbfejlesztésére került sor, például az élelmiszerbiztonságra vonatkozó szabályok esetében. Az intézkedéseknek köszönhetően az uniós állampolgárok jogszabályalkotást kezdeményezhetnek a Bizottságnál. A „szennyező fizet” elv is továbbfejlesztésre került, emellett a határokon átnyúló egészségügyi együttműködésről is irányelveket fogadtak el a betegjogok területén. Ennek értelmében a betegek dönthetnek arról, hogy melyik tagállamban szeretnék igénybe venni a gyógykezeléseket. Az előbb felsoroltak következtében egy emberközelibb Európai Unió kialakítása kezdődött.

Jelentős szerepet vállalt magára a trió elnökség abban, hogy sikerült megőriznie az Unió befogadó jellegét. További sikerként értelmezhetők a nők egyenjogúságáért, illetve az erőszak elleni küzdelemben elért eredmények. Az elnökség kötelezettséget vállalt arra, hogy az Európa 2020 stratégia céljainak megfelelően megvalósítják a „Szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni európai platformban” megfogalmazott feladatokat. Elfogadásra került a romaintegrációs stratégia, melynek értelmében a tagállamoknak jelentős erőfeszítéseket kell tenniük az egészségügy, az oktatás, a foglalkoztatás, valamint a lakhatás feltételrendszerének korszerűsítése érdekében.

A külső határok irányításáért felelős FRONTEX hivatalt sikerült stabilizálni, és erősödött a személyek szabad mozgásának biztonsága, ami az Európai Unió egyik legfontosabb vívmánya.

A trió elnökségi rendszer megteremtette a lehetőséget a bővítési folyamat továbbvitelére. Magyarország számára nagy sikert jelentett, hogy a magyar soros elnökség ideje alatt sikerült lezárni a horvát csatlakozási tárgyalásokat. Csatlakozási tárgyalások kezdődtek Izlanddal, és Törökország ügyében is sikerült előrelépést elérni. Mindezekon túl a Nyugat-Balkánon is érték el sikereket, több tagjelölt ország is közelebb került az Unió csatlakozáshoz.

A spanyol- belga-magyar soros elnökség alatt az Európai Unió eddigi történelmének egyik legfontosabb kétoldalú szabadkereskedelmi megállapodását írták alá a Koreai Köztársasággal, ami biztosítja a jövőbeni szoros együttműködést és árucserét.

Spanyolország, Belgium és Magyarország a körülményekhez és a lehetőségekhez mérten igyekezett kihasználni a trió együttműködés lehetőségeit. Az Európai Parlamenttel és a Bizottsággal való együttműködése példaértékű lehet a következő elnökségek számára. Ez a trió bebizonyította, hogy Európa fel tud nőni a 21. századi kihívásokhoz. Ezek azonban nagy elszántságot és sok energiát követeltek a trió elnökségtől. A trió elnökség által elért eredmények, sikerek azonban az egész Európai Unió sikerei is egyúttal.

A magyar elnökség tevékenysége zökkenőmentesen illeszkedett a trió-s együttműködésbe. Gazdag programot mutatott be a magyar kormányfő, amely általánosan kedvező

visszhangot váltott ki. A kitűzött célok nagy részét (kivéve Keleti Partnerség, schengeni övezet bővítése) sikeresen teljesítette is. Jól sikerült a napirendi pontok összeállítása, a találkozók megszervezése, lebonyolítása. Sikeres ötletnek bizonyult a találkozók „széttelepítése” (Gödöllő, Debrecen, Balatonfüred).

Eredményesnek tekinthető a tárgyaló funkció is (kivéve Keleti Partnerség). A hosszútávú stratégiai célokat sikeresen szolgálta a gazdasági kormányzásról elfogadott dokumentum. A legkevésbé egyértelmű a nemzeti érdekek képviselése a közös uniós politikában. A retorikai megfogalmazások némelyikét („Brüsszel nekünk nem dirigál”) nem tartjuk szerencsésnek, s az EiP tagokkal szemben tanúsított magatartás sem szolgálta hazánk nemzetközi presztízsének növelését. Ezt támasztják alá a kérdőíves felmérés eredményei is.

Szakmailag a magyar elnökség tevékenysége sikeresnek mondható, s ezt az európai politikai elit és a szakemberek is elismerik.

Hogy mennyire járult hozzá az ország imázsának javításához, abban a kérdésben már nem ennyire kedvező a kép. (Igaz, egy imázs formálása és ennek hatása hosszabb távon mérhető csak nagyobb biztonsággal.)

A magyar társadalom nyomon követte az uniós elnökség eseményeit, ennek kommunikációját jónak, korrektnek ítélte a többség. Az, hogy „informáltságát” ennek ellenére alacsonynak ítélte meg, arra enged következtetni, hogy az európai identitástudat kialakítása egy sokkal hosszabb folyamat, melyet egy sikeres uniós elnökség természetesen elősegíthet, de önmagában csodákra nem képes.

A téma kutatását az alábbi területeken kívánom folytatni: részletesebb „sajtókörkép”- a nemzetközi sajtóvélemények bevonásával, interjúk készítése a magyar soros elnökség munkájában közreműködő diplomatákkal (pl. Győri Enikő) médiaszakemberekkel és polgármesterekkel.

Amennyiben mód nyílik rá, a témát szeretném Master keretében is tovább fejleszteni, bevonva az összehasonlításba a következő (lengyel –dán--ciprus) soros trojka tevékenységét is.

Bibliográfia

Monográfiák

Attila Ágh and Judit Kis-Varga: *New perspectives for the EU team presidencies*, The European Research Centre, Budapest 2008.

Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata. Az Európai Unió Alapjogi chartája. Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2010.

Bozóki Antal: *Az új Európa építése: az Európa Tanács 55 éve.* Újvidék: Forum, 2004.

Galloway, David/Westlake, Martin (Szerk.): *The Council of the European Union.* Harmadik kiadás, London: John Harper, 2004.

Gazdag Ferenc: *Európai integrációs intézmények.* Budapest: Osiris, 2002.

Horváth Zoltán: *Kézikönyv az Európai Unióról.* Kilencedik, átdolgozott kiadás. Budapest: HVG-ORAC, 2011.

Horváth Zoltán/Ódor Bálint: *Az Európai Unió szerződéses reformja. Az Unió Lisszabon után.* Budapest: HVG-ORAC, 2008.

Horváth Zoltán-Tar Gábor: *Nemzetközi szervezetek kislexikona.* Budapest: HVG-ORAC KIADÓ KFT, 2006.

Kecskés László: *EU jog és jogharmonizáció.* Bővített, harmadik kiadás, Budapest HVG-ORAC, 2009.

Kende Tamás és Szűcs Tamás: *Európai közjog és politika.* Budapest, Complex kiadó, 2007.

Kietz, Daniela: *Methoden zur Analyse von EU-Ratspräsidentschaften.* Berlin: Stiftung Wissenschaft und Politik, 2007.

Klaus-Dieter Borchardt: *The ABC of European Union Law.* Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2010.

Várnay Ernő-Papp Mónika: *Az Európai Unió joga.* Budapest: CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2006.,

Tanulmányok, cikkek

A European Environmental Bureau (EEB) összefoglalója a belga elnökség eredményeiről
<http://ceewebelnokseg.blogspot.com/2011/01/belga-elnokseg-ertekelese.html>
Letöltve: 2011-07-11

A Lisszaboni Szerződés végrehajtása
<http://kiralyiudvar.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=1066281>
Letöltve: 2011-07-02

An Interview with Jean-Claude Piris. In: *Harvard International Law Journal Online* 52. (2011)
http://www.harvardilj.org/wpcontent/uploads/2011/02/HILJOnline_52_Profile_Piris.pdf
Letöltve: 2011-06-11

A spanyol - belga - magyar trojka szakszervezeteinek állásfoglalása az EU elnökséggel kapcsolatban
http://www.kkdsz.hu/userimages/File/Trojka_Memorandum_HU.pdf
Letöltve: 2011-07-15

A szerződés dióhéjban
http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/index_hu.htm
Letöltve: 2011-08-29

A trió elnökség prioritásai röviden
http://www.euvonal.hu/index.php?op=kerdesvalasz_reszletes&kerdes_valasz_id=1618
Letöltve: 2011-06-26

Az EU soros elnökének a feladatai
http://www.globalance.hu/files/VOLUMEN_200807july.pdf
Letöltve: 2011-07-15

EPP Group in the European Parliament

<http://www.eppgroup.eu/press/showpr.asp?prcontroldoctypeid=1&prcontrolid=10492&prcontentid=17718&prcontentlg=hu>

Letöltve: 2011-07-22

EU questions Hungary as presidency opens

http://article.wn.com/view/2011/01/04/EU_questions_Hungary_as_presidency_opens/

Letöltve: 2011-08-1

Félig teli pohár: a magyar EU-elnökség értékelése

http://hazaeshaladas.blog.hu/2011/07/01/felig_teli_pohar_a_magyar_eu_elnokseg_ertekelese

Letöltve: 2011-08-06

Graham Avery: *The EU's External Action Service: New Actor on the Scene*. EUROPEAN POLICY CENTRE Publications (2011),

http://www.epc.eu/pub_details.php?cat_id=4&pub_id=1223

Letöltve: 2011-07-09

Hungary plunges into EU hot water in steering role

<http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-12120474>

Letöltve: 2011-07-24

Iván, G.: Az elnökségi felkészülés legfontosabb feladatai, az előttünk álló kihívások. In: *Európai Tükör* 2007,

Kollman, Ken: The Rotating Presidency of the European Council as a Search for Good Policies. In: *European Union Politics* 1 2003.

Lisszaboni Szerződés a gyakorlatban

http://www.euvonal.hu/kulugy/upload/M_74/rek5/30.pdf

Letöltés: 2011-08-04

Milyen változásokat hoz a Lisszaboni Szerződés a soros elnöki feladatok ellátásában?

http://www.euvonal.hu/index.php?op=kerdesvalasz_reszletes&kerdes_valasz_id=1617

Letöltve: 2011-06-22

Mit tartalmaz a Lisszaboni Szerződés?

<http://www.euvonal.hu/index.php?op=alkotmany&id=30>

Letöltve: 2011-08-11

Schout, Adriaan/Vanhoonacker, Sophie: Evaluating Presidencies of the Council of the EU: Revisiting Nice. In: *Journal of Common Market Studies* 5 (2006),

Spanyol elnökség programja és eredményei

http://www.europatarsasag.hu/20070811tol_fajlok_itt/eltetoandrea.pdf

Letöltve: 2011-06-28

Dokumentumok

A spanyol- belga-magyar uniós elnökségi trió programja

<http://www.szef.hu/hirek/unios-elnoksegi-program>

Letöltve: 2011-08-05

A Tanács 18 hónapra szóló programja

[http://www.mfa.gov.hu/NR/rdonlyres/700BEE23-E6F7-4591-BA35-](http://www.mfa.gov.hu/NR/rdonlyres/700BEE23-E6F7-4591-BA35-60EA53428BB5/0/trioprogram_HU.pdf)

[60EA53428BB5/0/trioprogram_HU.pdf](http://www.mfa.gov.hu/NR/rdonlyres/700BEE23-E6F7-4591-BA35-60EA53428BB5/0/trioprogram_HU.pdf)

Letöltve: 2011-08-16

A trió elnökségi programja

http://www.mfa.gov.hu/kum/hu/bal/eu/2011_eu_elnokseg/korm_felkeszules_trio_egyuttm/trio_elnoksegi_program.htm

Letöltve: 2011-06-25

Joint CEPS, EGMONT and EPC Study: *The Treaty of Lisbon: A Second Look at the Institutional Innovations*. Brussels, 2010.

Lisszaboni Szerződés

<http://www.pmtkft.hu/eip/Lisszaboniszerz.pdf>

Letöltve: 2011-06-28

Standard Eurobarometer 74/ Autumn 2010.

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb74/eb74_publ_en.pdf

Letöltve: 2011-09-01

Standard Eurobarometer 73/ Spring 2010.

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb73/eb73_en.htm

Letöltve: 2011-08-26

Wolfgang Wessels: *The Amsterdam Treaty in View of Fusion Theory*. British International Studies Association, University of Leeds, 1997.

Kivonat

(Spanyol- belga-magyar soros elnökség tapasztalatai)

Az EU összetett- sui generis – intézményrendszerében mindig is fontos koordinációs feladatot látott el a soros elnökség.

A Lisszaboni Szerződés által létrehozott számos szervezeti változás egyike a soros trió elnökség intézménye, melynek első főpróbájára a 2010. január 1-től 2011. június 31-ig tartó -spanyol- belga- magyar – elnökségi trió működése idején került sor. Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy a Lisszaboni Szerződés által létrehozott trió elnökség beváltotta-e a hozzá fűzött reményeket? Hatékonyabb, transzparensabb, uniós polgárok által is követhetőbb lett-e az együttműködés? Vizsgálom továbbá a magyar soros elnökség tevékenységét abból a szempontból, hogy mennyire sikerült valóra váltania a kitűzött külső (EU), belső/ az ország presztízsének növelésére irányuló célokat.

Dolgozatomban a magyar soros elnökség értékelése során elsősorban Sophie Vanhoonacker és Adrian Schout által kidolgozott szervezéselméleti és kontingencia elméletre épülő elemzési és értékelési rendszert használtam fel. Ennek során elemeztem az elnökségi funkciók 4 fő csoportját melyek a következők: szervező funkció, tárgyalói funkció, a politikai vezető transzformációs szerepe, a nemzeti érdekek képviselője.

Értékelésemnél a magyar parlamenti pártok vezetőinek széleskörű véleményét vettem figyelembe. (Pl. Martonyi János, Mesterházy Attila, Schiffer András, Vona Gábor.)

Elemzésem elkészítésénél felhasználtam az Európai Parlament, nemzetközi sajtó, magyar szakértők véleményét illetőleg a kérdőíves közvélemény kutatásom összegzését.

Interjút készítettem Dr. Navracsics Tibor miniszterelnök helyettessel, aki a soros elnökség ideje alatt a Közigazgatás- és Igazságügyi Minisztérium irányítását látta el.

Összegezve megállapítható, hogy szakmailag a magyar elnökség tevékenysége sikeresnek mondható, s ezt az európai politikai elit és a szakemberek is elismerik. Szintetizálva a különböző véleményformáló közösségek álláspontját azonban azt is kijelenthetjük, hogy az ország presztízsének növelése érdekében tett erőfeszítések sajnos nem érték el céljukat, annak ellenére sem, hogy egy ország imázsának formálása és ennek hatása hosszabb távon mérhető csak nagyobb biztonsággal.

Abstract

(Experience of Spanish – Belgian – Hungarian Presidency Trio)

Rotating presidency has always performed an important coordination task in the EU's complex institutional system.

One of the several organisational changes introduced by Lisbon Treaty is the institution of Presidency Trio, whose first rehearsal was between 01.01.2010 and 31.06.2011 under the Spanish – Belgian – Hungarian Presidency Trio.

In my paper I will examine whether the Presidency Trio created by Lisbon Treaty has met the expectations about more efficient and transparent coordination, which can be more easily followed and understood by EU citizens. I will also pay attention to the activity of the Hungarian Rotating Presidency focusing on its goals to enhance the prestige of the EU (external aims) and that of the country (internal aims).

In my paper I applied the analysis and assessment system based on the organisation and contingency theory elaborated by Sophie Vanhoonacker and Adrian Schout. Assessing the Hungarian Rotating Presidency, I analysed 4 major presidency functions : organizational functions, negotiation functions, transformational role of political leaders, representing national interests.

In my assessment I relied on Hungarian parliamentary party leaders' diverse opinions (e.g. János Martonyi, Attila Mesterházy, András Schiffer, Gábor Vona). I used data from the European Parliament, international press, Hungarian experts and my own questionnaire results.

I interviewed Tibor Navracsics, Deputy Prime Minister, who directed the Ministry of Public Administration and Justice during the Rotating Presidency.

As a conclusion, it can be stated that the activity of the Hungarian Presidency proved successful in professional terms, which is acknowledged by the European political elite and experts. However, synthesising viewpoints of different opinion-forming groups, it can also be claimed that the efforts made in order to enhance the prestige of the country, have not met the expectations. Nevertheless, creating a country's image and its effects can only be measured with greater precision in the long run.

NYILATKOZAT

Alulírott Sándor Marcell. kijelentem, hogy a szakdolgozat saját munkám eredménye, azt más intézménynél felsőfokú képesítés megszerzésére nem nyújtottam be.

A dolgozat elkészítéséhez felhasznált valamennyi forrást az irodalomjegyzékben feltüntettem.

Dátum: 2012.04.10.

Nemzetközi kapcsolatok szakértő jelölt

